Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...имай 1921 оной ...бриин 21-һээ гарана | № 259 (13748) | 1974 оной ноябриин 3, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

Жэшээлбэл, совхозой 1-дэхи отделениин луговодууд И. Челондаев, И. Гуляев гэгшэд байгша ондо даалгагдаһан 160 гектар сабшалан дээрэһээ бүхыдөө 4240 центнер үбһэ хуряагаа гэхэ гү, али гектарай дунда зэргээр 26,5 центнер шэмэтэ тэжээл суглуулжа абаһан байна. Тиигэжэ хараалагдаһан түсэбөө 11,5 центнерээр үлүүлээ юм. Мүн 4 центнер 25 килограмм ногооной үрэһэ суглуулжа хадагалһан байна.

Харин энэ совхозой 3-дахи отделениин луговодууд О. Никитин, В. Филиппов гэгшэд 160 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 17,4 центнер үбһэ хуряажа, бүхыдөө 2795 центнер шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ абаа. Тиихэдэ луговод Н. Филиппов буудта 14 хаалта, боолтонуудые бариха юм. Тэрэшэлэн горхоной 4 хаалта заһабарилжа, 590 гектар хахалагдаһан поли дээрэ уһалууриин һубаг татаха, 850 мянган кубометр тошо халяаха, 120 гектарай һөөг бургааһа, 16 гектарай дэгнүүл отолхо, 105 мянган кубометр шорой малтажа, томо даамба бариха түсэбтэй. Мүн 100 гектар бэлшээриин газар уһалжа, сабшалан дээрээ 13 километр утатай уһалууриин һубаг татаха ба 700 метртэ голой эрье бүхэлхэ гэхэһээ эхилээд, хэхэ ажалынь тон ехэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ газарай үрэжэл һайжаруулха, уһалууриин һубаг, ханаабуудые, хаалта боолтонуудые заһабарилгада хүсэ ехэтэй хоёр «С-100», хоёр «ДТ-75», нэгэ «Т-74» түхэлэй трактор хүдэлгэгдэнэ. Эндэ дүршэлтэй механизаторнууд Виктор Иванов, Василий Степанов, Павел Ямпельский, Александр Игумнов, Федор Павленко гэгшэд оролдосотойгоор ажаллана гэжэ тэмдэглэлтэй.

Газарай үрэжэл һайжаруулха, уһалууриин һубаг, ханаабуудые сэбэрлэн заһабарилха габшагай хоёр һарын түрүүшын хахадта лугомелиоративна отрядай гэшүүд, механизаторнууд хараалагдаһан түсэбэйнгөө эхэнхи хубиие бүтээжэ дүүргээ. Тусхайлан хэлэбэл, энэ хугасаа соо сабшалан дээрэ 8 километр утатай уһалууриин һубаг малтагдажа, ханаабуудай 8 хаалта шэнээр баригдаба. 2090 гектар сабшалан ундалуулагдахаар бэлдэгдээ, 40 гектар бэлшээри уһалагдаа. Мүн бусадшье ажал хэгдэһэн байна. Эдэ үдэрнүүдтэ отрядай луговодууд сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөжэ, үтэг хэжэ туха сүлөөгүй ажаллажа байнхай.

Мүнөө совхозой луговодууд соносхогдоһон габшагай хоёр һарын туршада хэхэ ажалайнгаа түсэб богони болзорто сүм дүүргэхын түлөө улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Д. ДОРЖИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хоринин аймаг.

ЭЕ БЭЕДЭЭ ТУҺАЛАЛСАЖА, АМТААРАА АМЖАЛТА ТУЙЛАЯ!

«БУРЯАД ҮНЭН»—75: ХОНИШОДОЙ МҮРЫСӨӨН

УУТА ТҮРҮҮШҮҮЛ УУЛЗАБА

...Борьёогой совхоз...гын, Зэдын аймагай суута хонишод суг... «1975 оние хонин ...шэнэ хүгжэлтын жэл» гэжэ республикын ...шодто хандаһан залуу хонишод В. Г. Базаров, Ц. Ш. Шиндаков гэгшэ...этэй, социалис до... танилсаһан байна. ...ирхолтой уулзалгада ...ой совхозой ахалаг...шод, Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев, ... Свистунов, Д. Г. До...неев, Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишод ... Акулов, В. Д. Чойжамсуев, В. Г. Романовагай ... хонишон Б. Л. Николаев хабаадаһан байна. Республикын хонишодой ...үүсхэхэ гэжэ ду... Борьёогой совхозой ахалагша хонишон В. Г. ... байлсаа. Тэрэшэлэн ... хоёр аймагай тү... хабаадаа.

...залуу хонишон В. Г. ... 1975 ондо — түсэб... жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ оролдосотой шангаар ажаллаха зорилгоор отарынгаа зуун хонин бүриһөө 150 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 4,3 килограмм нооһо хайшалха уялга абаһан, Сэлэнгын совхозой залуу хонишон Ц-Д. Шиндаковтой социалис мүрысөөнэй договор баталһан тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Һүүлээрнь суута хонишод өөһэд өөһэдынгөө арга боломжонууд тухай, 1975 ондо бэелүүлхэ зорилгонууд тухай хөөрэхэдөө, залуу хонишод В. Г. Базаров Ц-Д. Шиндаков хоёрой үүсхэлые ехээр һайшаажа, бүрин дэмжэхэ байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Түрүүлэн Борьёогой совхозой суута хонишон **Д. Я. Свистунов** үгэ хэлэхэдээ, отарын хонид хүгшэржэ, гурбанайнь хоёр хуби гүрэндэ тушаагдаа, орондонь бусад отарануудһаа һүүлшынхеэ хурьгалуулагдаха хонидые нэмэжэ абааб гэжэ тодорхойлоо. Тиигээшье һаа, ерэхэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө 135 хурьга түлжүүлхэбди гэжэ батаар хэлээд, Сэлэнгын совхозой бэрхэ хонишон А. М. Акуловые мүрысөөндэ уряа.

А. М. Акулов: хонидни энэ жэлдэ гурбадахяа хурьгалха юм. Тиимэһээ Д. Я. Свистуновһоо гээгдэхэгүй, зуун хонин бүриһөө 135 хурьга томо болгохоор оролдохо гэжэ мэдүүлнэб.

А. М. Акулов 1974 ондо зуун хонин бүриһөө 132 хурьга түлжүүлһэн байгаа.

Социалис Ажалай Герой **Г. Л. Рабдаев:** ерэхэ жэлдэ хонидни хоёрдохёо түрэхэ. Зуһагтань тэдэнэй зуун толгой бүриһөө 119,4 хурьга түлжүүлээ һэм, 1975 ондо отарынгаа зуун хонин бүриһөө адагынь 125 хурьга томо болгохоб гэжэ һананаб. Социалис мүрысөөндэ Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон, сугтаа сэрэгэй алба хэһэн В. Д. Чойжамсуевые уринаб.

В. Д. Чойжамсуев: манай отара түрүүшынхеэ түрэхэ зуһаг хонидһоо бүридэнхэй. Тиимэһээ ерэхэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлхэ хүсэлтэйб.

Д. Г. Донеев: хонидни түрүүшынхеэ түрэхэ зуһагууд. Тиимэшье һаань, зуун хонин бүриһөө 110 хурьга томо болгохо һанаатайб. Социалис мүрысөөндэ Сэлэнгын совхозой В. Г. Романовагай бригадые уринаб.

Б. Л. Николаев: хонидхай хойто жэлдэ хоёрдохёо хурьгалха юм. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ түрүүлхэдээ зуун хонин бүриһөө 110 хурьга абаһан һаа, ерэхэ жэлдэ тэрэнээ 115-да хүргэхэ һанаан бии.

Ингэжэ хөөрэлдэһэнэй һүүлээр хонишод ойлгоогүй юумэеэ бэе бэеһээ һуралсана, бэлшээри, үбһэ тэжээлээр хэр байһан тухайгаа ойлголсоно. Уулзалгада хабаадагшад Д. Я. Свистуновой отарада хүрэжэ, байра байдалтайнь танилсаа. Хонидойнь жэгдэ тарган байһыень һонирхон хараа.

Удаань хоёр совхозой түрүү хонишод 1975 ондо бэелүүлхэ социалис мүрысөөнэй договорто гараа табяа, бэе бэедээ ябалсажа байха гэжэ хэлсээ.

Б. ГЫЛЫКОВ.
манай тусхай корр.

...АГ ДЭЭРЭ: (зүүн ...) Д. Г. Донеев, Б. Л. ..., В. Д. Чойжамсу..., ...Л. Рабдаев, А. М. ..., В. Г. Базаров, Д. Я. ...
...ЛЬЯНОВАЙ фото.

Табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябажа байгаа үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ, шэные үүсхэгшэдтэ алдар соло!

(Агуухэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

ЗАЛУУШУУЛАА ДЭМЖЭНЭБДИ

Юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын, КПСС-эй XXV съездые угтаха болон Агуухэ илалтын гушан жэлэй ой тэмдэглэхэ жэлдэ республикынгаа мал ажалай гол һалбари—хонин ажалаа эрид хүгжөөхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэһэн манай залуу хонишод В. Г. Базаров, Ц-Д. Шиндаков гэгшэдэй үүсхэлые бидэнэр үнэн сэдьхэлһээ халуунаар дэмжэнэбди.

Бидэ хоёр 1975 ондо хоорондоо мүрысэхэ тухайгаа бүри август һарада, Сэлэнгын аймагай хонишодой суглаан дээрэ уулзахадаа хэлсээ һэмди. Тиихэдээ хэмнай ямар уялга абахаб гэжэ тодорхойлоогүй һалаа һэмди.

Хоюулаа нэгэ нютагта түрэһэн хадаа, бэе бэеэ һайса мэдэлсэхэбди. Хоюулаа хурьга түлжүүлхэ талаар табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээд байнабди.

Өөһэд өөһэдынгөө отарын байра байдалые, хонидойнгоо хэдыдэхеэ хурьгалха байһыень харалсажа, 1975 ондо 100 хонин бүриһөө 135 хурьга томо болгохо гэжэ шидээбди. Д. Я. Свистунов хонин бүриһөө 4,2 килограмм нооһо хайшалха, хурьгадаа эхэһээнь һалгааха үедэнь 25 килограммтай болгохо уялга абаа. А. М. Акулов—хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһо хайшалха, хурьгадаа эхэһээ һалгааха үедөө 23 килограммтай болгохо.

Иимэ амжалта туйлахын тула эхэ хонидоо оролдосотой һайнаар бэлшээхэ, хүшэ тамирыень алдахагүй. Энэ талаар Д. Я. Свистуновой хэжэ байһан хүдэлмэри һайшаагдана. Борьёогой совхозойхид эхэ хонидтоо сентябрь һараһаа таряа талханай зүйл эдюулжэ захалаа. Хонидой хурьгалхаһаа һара урид, хурьгалжа байха үедэнь—бүхыдөө хоёр һарын туршада витамин элбэгтэй ногоонной гурил эдюулнэ. Энэ жэлдэ ногоонойнь гурил бүхыдөө гранул болгогдонхой. Мүн иимэ тэжээл хурьгадта эдюулэгдэхэ.

Сашаадаа хоорондоо ябалсажа байхабди. Хонидой хурьгалжа дүүрэһэн хойно мүрысөөнэйнгөө дүн гаргаха, эсэсэй дүн август һарада согсолхо гэжэ хэлсээбди.

Өөһэдөө һайнаар хүдэлжэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын хажуугаар залуушуулдаа туһалхабди. Би хүршэ отара, энэ жэлдэ хонишон болоһон Владимир Чупышевай бригадада туһалха байнаб.

Д. СВИСТУНОВ,
Борьёогой совхозой ахалагша хонишон.
А. АКУЛОВ,
Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон.

ҮТЭГЖҮҮЛЭГДЭҺЭН ГАЗАРАЙ ШЭМЭ ЕХЭ

Гол баялиг болохо газарайнгаа үрэжэлыень һайжаруулха, үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула Дээдэ-Тайлсын совхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Тиигэжэ байгша ондо сагай уларилай хэды ган гасуур байбашье, энэ ажахы ниитынгээ адууһа малда 30953 центнер үбһэ, 960 центнер ногооной гурил, 198 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ, 10650 центнер силос һайн шанартайгаар даража абаһан байна.

Энэ совхоздо сабшалан һайжаруулха тусхай лугомелиоративна отряд эмхидхэгдэжэ, инженер-мелиоратор В. Д. Ильков хүтэлбэрилэгшөөр томилогдоһон юм. Байгуулагдаһан энэ отрядайнь луговодууд түхэреэн жэлэй туршада даалгагдаһан газар дээрээ ажаллажа, ехэхэн хүдэлмэри бүтээнэ.

Сабшалангай газар һайжаруулагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ үнинэй луговодууд И. Челондаев, О. Никитин, И. Гуляев, В. Филиппов гэгшэд жэл бүри онсо шалгаржа, горитой амжалта туйладаг юм. даалгагдаһан 398 гектарһаа гектарай 14,3 центнер үбһэ суглуулжа, даабаряа холо үлүүлһэн байна.

Дээрэ дурсагдаһан түрүү луговодуудай хэһэн ажалай дүн гол түлэб газараа эзэн ёһоор һайжаруулжа ашаглахада, үбһэ ногоонойнь ургасын али зэргээр дээшэлдэг байһые элеэр гэршэлбэ. Тиимэһээ мүнөө тус ажахын луговодууд республика дотор соносхогдоһон габшагай хоёр һарада газарай үрэжэл һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Лугомелиоративна отрядтань хэхэ ажалайнь түсэб зохёогдонхой, хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдээр, машина, техникээр хүсэд хангагданхай юм. Энэ түсэбэйнгөө ёһоор совхозой луговодууд хүдэлхэдөө, сабшалан дээрэ 5 мянган тонно наг шэбхэ гаргажа, 30 гектарта үтэг хэхэ, 8 километр утатай ханааб сэбэрлэхэ, уһалууриин һубаг, ханаа...

газар һайжаруулха габшагай хоёр һара
4 ОКТЯБРЬ — 30 НОЯБРЬ

ХАРААЛҺАНАА ХҮСЭЛДҮҮЛХЭБДИ

Нэгэ-хоёр жэл болоод лэ, заримандаа хэдэн жэлшье удаагаар манай эндэ ган гасуур болоһо, ороохо таряан, силосэй ургамалнууд мүртэй урганагүй. Тиигээдшье таряанаймнай эхэнхи газарай хүрьһэн элһэлиг, жэжэ хайр шулуутай аад, тогтууритай һайн ургаса абахань тон бэрхэтэй юм.

Иимэ эрхэ байдалда сабшалангаа эзэн ёһоор эдлэн хэрэглэхэ, хайшаншье гэжэ һаань, ургасыень дээшэлүүлхын түлөө оролдохоһоо ондоо арга манда үгы. Хоёрдохёор, адууһа мал, илангаяа хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг манай ажахыда үбһэл ехээр хуряажа абаа һаа, мяха, һү, нооһон элбэгээр абтаха байһаниинь элитэ.

Манай Могсохон нютагта сабшалангай газар яһала элбэг, тала дайда нилээд уужам. Теэд сабшалан элбэг гээд лэ тэндэмнай юун ургаһаб, тэрэнииень хуряажа абаад һууха болоо һаа, бэһал холо ошогдохогүй. Ямаршье газарта бодото эзэн хэрэгтэй. Тэрэнине жэлэй дүрбэн сагта харууһалха, оролдохо, саг үргэлжэ уһалжа, үтэгжүүлжэ байха шухала.

Эгээл энээнине манай совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдһээ эхилээд, луговод, механизатор, жирэй хүдэлмэришэн хүрэтэрөө булта һайн ойлгодог болонхой гээшэ. Тиимэһээл намар, үбэлэй сагта сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха, тэндэ машина техникэ олоор табиха, хабар газар уһалалгада хамаг хүсэеэ элсүүлхэ сагай ерэхэдэ, манайда нэгэшье гэдэргээ таталдаха хүн байдаггүй. Нуга сабшалан һайжаруулха гэжэ ямар нэгэ түсэб табяал һаа, тэрэнээ заабол дүүргэхэ гэжэ оролдодог гээшэбди.

Эдэ бүгэдын ашаар лэ ямаршье уларилтай жэлдэ үбһэ ногооной муу бэшэ ургаса абадаг болонхойбди гэхэдэ алдуугүй.

Жэшээлэн, байгша оние абаад үзэе. Хабарһаа эхилээд, бүхэли зундаа манай эндэ ургамал ногоондо туһа нэмэри болохо биратай хура бороо ороогүй. Ходол хуурайгаар һалхилжа, наран шангаар шаража байгаа. Хэды иимэ орёо бэрхэтэй байдалай тохёолдобошье һаань, совхоздо энэ жэлдэ хамта 46.988 центнер үбһэн абтаа. Үшөө 7430 центнер сенаж дарагдаа. Тусхайлан хэлэбэл, гол сабшалангай гектар бүриһөө 9,1 центнер, харин олон жэлэй ногоо тариһан газарһаа га бүхэнэй 12,3 центнер үбһэн абтаа гэхэ гү, али яһала һайн уларилтай байһан нёдондонойхиһоо дутуугүй ургаса хуряагдаа. Тиихэдэ олон жэлэй ногоо тариһан газарһаа халта 17,8 мянган центнер үбһэ абаад, үшөө 175 центнер ногооной үрэһэ сохижо абаабди.

Гектар бүриһөө оройдоол 9—12 центнер үбһэ абаад, эндэ һайрхаһанай юуб гэжэ зариман һанажа болохо. Ажахыда хамта 5336 гектар сабшалан бии, тэрэнэй 1628 гектартань олон жэлэй ногоон ургуулагдана. Уһалагдадаг газарнай багашаг, ехэнхи сабшалан добо газарта ха юм.

Зарим отделени, түрүү луговодууднай энэ жэлэй эрхэ байдалаар болоходо үбһэ ногооной нилээд һайн ургаса абанхай. Жэшээнь, үнинэй луговод Степан Линейцев Хуурай, Бургааһатын адагай 100 гектар газарай га бүхэнһөө 33,5 центнер үбһэ хуряаһан байна. Луговодууд Цыбик Дамдинов, Дагба Дарижапов гэгшэд Хуурайда 368 гектар сабшалангай га бүхэнһөө 16,5 центнер, Цыден-Дамба Жамбалов Үлзытэдэ 45 гектар газарай га бүхэнһөө 33,3 центнер үбһэ хуряагаа. Бэрхэ луговодууд Будажап Будажапов, Чимит Очиржапов, Георгий Самсонов болон бусад гектар бүриһөө дунда зэргээр 17—19 центнер хүрэтэр үбһэ абаһан байна. Гансашье мүнөө жэлдэ бэшэ урда жэлнүүдтэ эдэ луговод үбһэ ногооной үндэр байн ургаса хуряадаг юм.

Хура бороогой хаһа сагтаа ороһон жэлдэ уһалаа, үтэгжүүлээгүйшье һаа, сабшалан дээрэ ногоон ургахаараа ургаа юм бэзэ гээд зариман хэлсэжэ болохо. Тэрэ дэншье тиимэ бэшэ. Жэл бүри ногооень сабшажа абаад лэ тэндээ наг шэбхэ гаргангүй, уһалаагүйгөөр орхижорхёо һаа, ямаршье һайн газар һүүлэй һүүлдэ муудажа, мүртэй ургаса үгэхэеэ болишодог.

Тиимэһээл манай совхозойхид сабшалангай үрэжэл һайжаруулхын тула жэлһээ жэлдэ ехэ ажал хэнэ. Илангаяа намар, үбэл, хабарай сагта тэндээ хүсэ шадал гамнангүй хүдэлнэбди. Тэрэниие мнай газаршье тогтууритай һайн ургасаараа харюулна. Жэшээнь, энэ жэлдэ үнгэрэгшэ үбэл, хабар, илангаяа март, апрель, май һарануудта сабшалан дээрэ нилээд ехэ ажал хэгдээ гэжэ онсо тэмдэглэхээр. Тэндэ бүхыдөө 10 мянган тонно шэбхэ гаргагдаа, 872 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа. 117 гектар газарта шэбхэ бүри ехээр гаргагдажа, үтэг болгогдоо. Үшөө 332 га дээрэ олон жэлэй ногооной үрэһэн таригдаа. Мүн тэды шэнээн газар борнойлогдожо, хадхууртай катюк шэрэгдэжэ, хүрьһэнэй дээрэхи һайжаруулагдаа. Бүхыдөө 2100 гектар сабшалан уһалагдаа, тэрэнэй 1830 гектарынь хоёр дахин уһалагдаһан байна. Гансахан һайсал уһалһанай ашаар сабшалангай ургаса хоёр дахин дээшэлээ. Уһалагдадаг газарһаа гектарай 14,2 центнер ургаса абтаа бшуу. Харин тиихэдэ хуурай добо газарһаа гектарай 7—8 центнер үбһэн хуряагдаа ха юм.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, луговодууд, механизаторнуудайнгаа газартаа ёһоор хандажа, габшагай шангаар, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаһанайнь ашаар ган гасуур болоһон энэ жэлэй эрхэ байдалда яһала ехэ үбһэтэй үбэлжэлгэдэ орохомнай ха юм.

Мүнөө газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай хоёр һарын соносхогдохоһоо урид манай совхозойхид сабшалан дээрээ ажаллажа эхилээд байгаа. Удаань таряа хуряалгын дүүрэжэ, һолоомынь суглуулагдажа абтаһан хойно наг шэбхэ зөөлгэдэ машина техникэ бүри олоор табяа һэмди. Тиигэжэ мүнөө шэбхэ шэрэлгэдэ оньһожоруулагдаһан хоёр отряд хүдэлнэ. Тэндэ 18 трактор ажалладаг. Тэдэнэй хүсөөр 3000 гаран тонно шэбхэ хээрэ гаргагдаа. Түсэбэйнгөө ёһоор энэ хоёр һара соо 6 мянган тонно шэбхэ тарялан, сабшалан дээрэ зөөхэ байгаабди. Тэрэнээ ноябриин 1 болотор гэхэ гү, али Агуухэ Октябриин алдарта ойн һайндэр болотор заабол дүүргэхэ зорилго табигдана. Шэбхэ зөөжэ байһан отрядуудые дүршэлтэй механизаторнууд Цыдып-Доржо Цыденов, Чимит-Доржо Санжижапов гэгшэд хүтэлбэрилдэг юм.

Энэ хүдэлмэриһөө гадна, октябриин эхеэр 18 километр газарта уһалууриин ханааб сэбэрлэгдээ. Мүн 40 гектар дээрэ шэбхэ бүри ехээр гаргажа, үтэг хээбди. Ингээд уһалууриин хаалта боолтонуудые заһабарилжа, посхоод бариха һургааг бэлдэжэ эхилхэмнай. Үбэлдөө «Бурводстрой» трестын оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннын механизаторнууд 120 гектарта бургааһа сэбэрлэхэ, мүн далаад га газарта болдог тэгшэлхэ байна. Тэрэшэлэн үбэлэй тэн багаар сабшалан дээрээ 320 мянган кубометр тошо халяаха түсэбтэйбди. Баһал үбэлдөө 6 мянган тонно шэбхэ обоолжо, хабар хээрэ гаргахаар бэлдэхэбди.

Ингэжэл жэлэи ямаршье сагта сабшалан дээрээ ехэл хүдэлмэри хэһэнэй ашаар лэ саашадаашье үбһэ ногооной ургаса улам дээшэлүүлхэ байһамнай элитэ.

Б. САНЖИМИТЫПОВ,
Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой главна мелиоратор.

...ХЭР А. Н. КОСЫГИН КИРГИЗИДЭ

...ЗЕ. (ТАСС). Киргиз ССР-эй тогтоһоор ...гизэй Компартиин ...даһаар 50 жэлэй ...дэрлэлгэтэй да...улан, республика... байһан КПСС-эй Политбюрогой гэ... СССР-эй Министр... Соведэй Түрүү... А. Н. Косыгин ...Ленинэй памятнигай ноябриин 1-нэй ...сэгүүдые табиһан ...дэ совет засагай түлөө болоһон тэмсэлэй үедэ наһа барагшадта зорюулагдаһан хүшөөгэй дэргэдэ нүхэр А. Н. Косыгин венок табяа.

Киргизэй Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. У. Усубалиев, Киргизэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Т. Кулатов, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. С. Суюмбаев, ойн баярта ерэһэн делегацинуудые толгойлогшонор В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ сэсэгүүдые, хүшөөгэй дэргэдэ веногүүдые мүн лэ табиһан байна.

Республикын ба Киргизэй Компартиин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдажа, Хани барисаанай аллей таригдаа. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй гүйлтаар түрүүшын модон тэндэ һуулгагдаа. Нүхэр А. Н. Косыгин, Киргизэй ССР-эй хүтэлбэрилэгшэд, хүндэтэ айлшад мүн лэ залуу модонуудые һуулган таряа.

Ажалай Улаан Тугай орденто камвольно-сэмбын комбинат Киргизэй хүнгэн промышленностиин томо предприятинудай нэгэн юм. Тэрэ хадаа оронной элдэб нютагуудһаа түүхэй эд абадаг, тэрэнэй гаргадаг продукци Советскэ Союзай олон хото, тосхонуудта суутай болонхой.

Ноябриин 1-дэ энэ комбинатта нүхэр А. Н. Косыгин хүрэһэн байна. Тэрэ үйлэдбэритэй танилсаа, хүдэлмэришэдтэй, инженер, технигүүдтэй хөөрэлдөө.

Киргизэй ССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкын экспозицинууд нарата дулаан хизаар ороной амжалтануудые эли тодоор харуулна. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, республикын хүтэлбэрилэгшэд выставкые хараа.

Тэрэшэлэн Киргизэй нииислэлэй түбэй шэнэ универсальна магазинда Киргизэй ССР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта нүхэр А. Н. Косыгин ороһон байна.

...АТА БЭХИ НЭГЭ БҮЛЭ ДОТОР

...ликын ба Туркменэй Компартиин ...даһаар 50 жэлэй ...юулагдаһан Туркменэй ССР-эй үдэрнүүд ноябриин 1-дэ ...дулаан республикын түлөөлэгшэдые ...д табан үдэрэй ... хани халуунаар ...дэлөө. Экономи... ба соёлой элдэб ...удта туркмен арадай... туйлалтануудые ... соо нииислэлэй айлшад танилсаа... Эдэ амжалтанууд ...СССР-эй ВДНХ-... павильон соо эмхидхэгдэһэн ойн баярай экспозици эли тодоор харуулна.

КПСС-эй ленинскэ национальна политика, манай олон арад үндэһэтэнэй Эхэ орон — СССР-эй бүхы арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, бата бэхи нэгэдэл түүхэтэ богонихон болзор соо болоһон бүхы гайхамшаг шэнэдхэлгэнүүдэй үндэһэ һууринь болоно гээд москвагайхидтай Туркмениин түлөөлэгшэдэй уулзаһан уулзалгануудай, хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдэдэг байгаа.

Москвада байха үедөө айлшад нииислэлэй үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдые хараа, В. И. Ленинэй түбэй музейдэ, Горконуудтахи В. И. Ленинэй гэр-музейдэ орoo, Звездный городогто хүрөө, Кремль соохи В. И. Ленинэй музейн дэргэдэ, Тангдаагүй солдадай хүүр дээрэ сэсэгүүдые табяа.

Клара Цеткинэй нэрэмжэтэ оёдолой фабрикын хүдэлмэришэдтэй, Москва-Сортировочная депогой машинистнүүдтэй, Реутовскэ хлопок ээрэдэг фабрикын угаһа ээрэгшэдтэй делегациин гэшүүд хани халуунаар уулзаһан байна.

Совет-япон харилсаа холбоон

Совет-япон зургаадахи экономическа зүблөөн Москвада болоод, ноябриин 1-дэ дүүрэбэ.

Хамтын коммюнике соо ингэжэ тэмдэглэгдэнэ. Саг үргэлжэ үргэдэжэ байһан совет-япон экономическа холбооной дүнгүүд дээдэ тушаалтадай хоорондо болоһон зүблөөн дээрэ гаргагдаһан, СССР Япон хоёрой хоорондохи хүршэ һайн харилсаа саашадань хүгжэн бэхижэлгэдэ тааралдахаар ехэ хэмжээнэй, удаан болзорой харилсаа холбооной холын түсэбүүд хараалагдаа.

Урда-Яхадай нүүрһэнэй бассейнние, Алас-Дурна зүгэй ой модые ашаглаха талаар харилсаа холбоон тухай генеральна хэлсээнүүдые дүүргэлгэ шухала удха шанартай гэжэ тоологдоо. Эдэ ехэ хэмжээнэй түрүүшын совет-япон хэлсээнүүдые хүсэдөөр бэелүүлгэ худалдаа наймаа саашадань хүгжөөхэ бата бэхи үндэһэ һуури боложо үгэхэ гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Яхадта газай уурхайнууд дээрэ геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэри хэхэ тухай генеральна хэлсээ баталхын тулада совет-япон-американ гурбан талын хөөрэлдөөнүүдые энэ жэлэй ноябрьда үнгэргэхэ гэжэ үгэеэ ойлголсогшод хэлсэбэ.

(ТАСС).

УРДАА ХАРАХА ХҮСЭН — ЭДЭБХИТЭД

Партийна ажабайдал

Хэнэйшье мэдэhээр, КПСС-эй райкомой, партком болон партбюронуудай гэшүүдээр, партийна эхин организацинуудай секретарьнараар, захиргаанай ажал ябуулгые хинаха комиссинуудта нилээд олон коммунистнууд hунгагдадаг гээшэ. Тэдэнэрэй диилэнхи олониинь үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг ажалай түрүүшүүл, нютаг зондоо хүндэтэй болоhон, нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ябадаг партиин гэшүүд. Партийна органуудта hунгагдаhан түрүү коммунистнууд хадаа КПСС-эй райкомой урдаа хараха, түшэглэхэ хүсэниинь болоно.

1973 оной hүүл багаар боложо үнгэрhэн тоосоото hунгалтын кампаниин үедэ партийна органуудай хүтэлбэридэ 250 гаран коммунистнууд hунгагдаа бэлэй. Тэдэнэй диилэнхи олониинь хүдэлмэришэд, колхознигууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, соёл культурын, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд ааб даа. КПСС-эй райкомой гэшүүдэй ба кандидадуудай 38 процентнь хүдэлмэришэд болон колхознигууд, 25 процентнь эхэнэрнүүд. Парткомуудай гэшүүдэй гурбанайнь нэгэ хуби мүн лэ жиирэй ажалшад.

Hунгагдамал органууд иимэл бүридэлтэй байха ёhотой ха юм даа. Энэ хадаа партийна байгууламжын ёhо гуримтай, мүнөө үе сагай эрилтэтэй зохилдоhон бэелэл болоно. КПСС-эй райком болон парткомууд нмагтал эдэбхитэдэй аша туhаар ажабайдал гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, али бүхы участогууд дээрэ партийна нүлөө үргэдхэжэ, партийна организацинуудай дайшалхы шадабарие бүри дээшэлүүлжэ, хамтааран хүтэлбэрилхэ гурим заршамые бодотоор бэелүүлжэ шадаха байна бшуу.

Партиин манай райкомой гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадууд ажахын, эмхидхэлэй болон үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулгада эдэбхитэйгээр оролсодог юм. Пленум болон бюрогой заседани дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнуудые бэлдэлгэдэ, партийна эхин организацинуудай хүдэлмэри шалгалгада, абтаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хиналта эмхидхэхэ хэрэгтэ бултадаа шахуу хабаададаг байна.

Колхоз, совхозhоо гү, али предприяти болон эмхи зургаанай коммунистнуудай дундаhаа хүтэлбэрилхы партийна органдо хэнэй түлөөлжэ байдагые тэндэхи хүнүүдтэ мэдүүлхэ гээшэ ехэ удхатай зүйл. Энэ ушар тэдэнэй нэрэ хүндые үргэнэ, тэдэндэ юрын хүнүүд хандаха, hанал бодолоо үгүүлхэшье дуратай байжа магад. Гадна партиин райкомой гэшүүдые коммунистнуудай, коллективэй гэшүүдэй үмэнэ ямар нэгэн шухала мэдээсэлтэйгээр үгэ хэлүүлхэ хэмжээн эмхидхэгдэнэ. Энэ хэмжээн тэдэнэй харюусалга болон үүргыень дээшэлүүлнэ бшуу.

КПСС-эй райкомдо hунгагдаhан коммунистнууд жэшээтэ ажал хэрэгээрээ үйлэдбэриин байдалые, нийтын ажабайдалые hайжаруулха хэрэгтэ нүлөөлнэ, нийтынгээ албые эрхимээр дүүргэнэ. Партиин райкомой гэшүүн Ленинэй ордентэ Л-Н. Д. Гыргенов Саянай совхозой тракторна нэгэ бригадые хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилжэ ябадаг юм. Тиихэдээ энэ бригадаяа журам шангатай, эбтэй эетэй түрүү нэгэ бүлэ шэнги коллектив болгожо шадаа. Бригадань жэл бүхэндэ найдамтай үндэр баян ургаса хуряажа абадаг. Нёдондо «Алтан плуг» гэжэ хүндэтэ тэмдэгтэ хүртөө. Тиихэдэ РСФСР-эй хүдөө ажахын министерство энэ бригадые 1500 түхэриг мүнгөөр шагнаа hэн.

Энэл совхоздо КПСС-эй райкомой гэшүүн А. П. Замбулаева ажалладаг. Тэрэ арба гаран жэлдэ гахайшанаар хүдэлнэ. Өөрынгөө табан жэлэй түсэбтэ даабарие энэ жэлэй июнь hарада дүүргэhэн амжалтатай. Энэ эхэнэр ганса ажалаараа суурхадаг малшан бэшэ. Гахайн фермын дэргэдэ байгуулагдаhан партийна бүлэгые эмхидхэгшэ юм. Профсоюзай, комсомолой бүлэгүүдтэй хамта коллективэйнгээ дунда эмхидхэлэй, нийтэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шадамараар, үрэ дүн ехэтэйгээр ябуулдаг. Тус коллектив мяха абаха, гүрэндэ тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые байгша оной декабриин нэгэн болотор дүүргэхэ зорилготой. Фермын табан гахайшад табан жэлэй даабари дүүргэнхэй. Тиихэдэ фермээрээ түл абаха түсэб үни бэелүүлhэн, арбадахи табан жэлэй даабаряар ажаллажа байна.

Партийна хүдэлмэрие хамтын хүсөөр, хамтааран хүтэлбэрилгын ёhо заршамые наринаар сахиха гол шэглэлтэйгээр эмхидхэн ябуулха зорилго табигдана. Иимэл заншал партком, партбюро бүхэн баримтална. Энэ талаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой ажал ябуулгые жэшээ болгон харуулая. Энэ партком партийна хүсэеэ тон тааруутаар хубаажа шададаг. Эндэ партийна даабаригүй нэгэшье коммунистые олохогүйт. Илангаяа отделенинүүдэй эхин организациин хүдэлмэри hайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарагдана. Энэ ушарта парткомой гэшүүд өөhэдөө жэшээ харуулна.

Урданай колхозник, парткомой гэшүүн В-С. Д. Халудоров Тоорын отделениин партийна эхин организацие табадахи жэлээ хүтэлбэрилнэ. Тус организаци hүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ургаа, бэхижээ. Мүнөө 40 гаран коммунисттай болонхой. Нийтын адууhа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, газар элдүүрилгые hайжаруулха, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, үйлэдбэридөө шэнэ технологи, түрүү арга дүршэл нэбтэрүүлхэ тэмсэлдэ эндэхи коммунистнууд эдэбхитэйгээр оролсонхой. Олон коммунистнууд агрономическа, зоотехническэ hуралсалда ябана. Мал болон таряан ажалай продуктнуудые абалга, гүрэндэ тушаалгаар энэ отделени hүүлэй хоёр жэлэй туршада аймаг соо эрхимлэнэ, нэгэдэхи hууриhаа огто буунагүй.

Нүхэр Халудоров колхозойнгоо парткомой гэшүүн hэн тула бэшэ отделенинүүдээр ходо ябантуу байдаг. Тэндэхи партийна эхин организациин ажал ябуулгатай танилсадаг. Бюрогойнь заседанидашье байлсадаг, секретарьнарта туhалдаг, hургаал заабари үгэдэг нүхэр ёhоной hайхан заншалтай.

Хэнэйшье мэдэhээр hунгагдамал органуудай бүридэл хубилдаг, шэнэдхэгдэдэг ааб даа. Дүршэлтэй болоhон хүнүүдтэй хамта партийна хүтэлбэридэ шэнэ, залуу хүнүүдые hунгаха ушар ходол боложол байдаг. Тэдэнэй дунда хүдэлмэришэд, колхознигууд улам олон боложо байдаг. Тиимэhээ партийна hунгагдамал эдэбхитэдтэй ябуулдаг хүдэлмэреэ улам hайжаруулха, политическэ эмхидхэлэй, нийтын хүдэлмэриин дадал шадабарида hургаха, мэргэжүүлхэ зорилгые түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхэ хэрэгтэй болодог гээшэ.

Шэнээр hунгагдаhан коммунистнуудтай КПСС-эй райком түрүүшын үдэрhөө харилсажа эхилдэг. Энээниие унжагайруулжа яашье болохогүй. Hүүлэй жэлнүүдтэ шэнээр hунгагдаhан эхин организацинуудай секретарьнартай, партгрупоргнуудтай семинар хирэ-хирэ болоод лэ үнгэргэжэ байдаг гуримтай болонхойбди. Парти доторой хүдэлмэриин эмхидхэлтэй, партийна органуудай байгууламжатай танилсадаг, партийна хэрэг хүтэлбэрилгэдэ hурадаг байна.

Квартал бүхэндэ колхоз, совхозуудай бүхы секретарьнарай зүблөөн-семинар зарлагдадаг. Тэндэ гол түлэб социалис мүрысөө партийна талаар хүтэлбэрилхэ, партийна суглаанай үүргэ дээшэлүүлхэ, нийтэ-политическэ хүдэлмэри нарижуулан hайжаруулха тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болодог байна. Эдэбхитэдэй үмэнэ эрхэ бэшэ КПСС-эй райкомой секретарьнар, бюрогой гэшүүд, аймгүйсэдкомой болон аймагай хүтэлбэрилхы органуудай хүтэлбэрилэгшэд алибаа асуудалаар элидхэл хэдэг юм. Семинарай үедэ дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдэдэг зэргэтэй.

Гадна парторгнуудай семинар сэхэ колхоз, совхоз дээрэ үнгэргэхэдэ hайн гэжэ тооломоор. Тиимэ семинарта партийна эдэбхитэдые, жиирэйшье коммунистнуудые урихада аша туhатай, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн боложо үгэдэг шуу. Hүүлэй үедэ тематическа семинар эмхидхэнэбди. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой дэргэдэ болоhон семинар дээрэ социалис мүрысөөнэй эмхидхэл тухай, Саянай совхоздо — экономическа хүдэлмэриин байдал тухай, Түнхэнэй совхоздо — нийтэ политическэ хүдэлмэриин байдал тухай асуудалнууд табигдаа hэн. КПСС-эй райкомой дэргэдэ хэдэн жэлэй туршада партийна эдэбхитэдэй hургуули хүдэлжэ байдаг. Тэндэ партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, тэдэнэй орлогшонорhоо гадна, аймагай түбэй ажахын хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсадаг юм. Hуралсалай түсэб партиин райкомой бюрогоор баталагдадаг. Hуралсалай жэлэй дүүрэхэдэ hурагшад шалгалта баридаг гуримтай.

Hунгагдамал эдэбхитэдтэй ябуулдаг хүдэлмэримнай яhала hайн үрэ дүн асарна. Партийна эдэбхитэдэйл туhаламжаар, партиин абаhан шиидхэбэри, hургаал заабарие хүсэндэнь хүргэнэбди гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Аппарадай хүдэлмэрилэгшэд партийна эхин организацинуудаар ябахадаа секретарьнартай, парткомой болон партбюрогой гэшүүдтэй, партгруппоргнуудтай ходо уулзажа, заабари үгэжэ, туhалжа ябадаг юм. Саашадаа яажа хүдэлхэ хараа шэглэлынь тодорхойлогдодог гээшэ.

Дааhан хэрэгтэнь улам харюусалгатай болгохо, хиналта hайжаруулха зорилгоор КПСС-эй райкомдо hара бүхэндэ секретариин үдэр зарлагдадаг юм. Иимэ үдэр тусхай түсэбэй ёhоор үнгэргэгдэнэ. Энэ хэмжээ бэелүүлхын урда тээ райкомой хүдэлмэрилэгшэд партийна эхин организацинуудаар ябажа, тэндэхи байдалтайнь нарин нягтаар танилсадаг, хүдэлмэриинь шалгадаг гээшэ. Шалгалтын материалнуудые согсолhоной hүүлээр хэдыдэ секретарие райкомдо уриха байhанаа тодорхойлон, болзор гаргадагбди. Нэгэ үдэр табанhаа үлүү бэшэ секретарьнарые дуудадаг байнабди. Тэрээнтэй хамта ямар нэгэн участок харюусадаг парткомой гү, али партбюрогой гэшүүн ерэлсэдэг юм.

Хэрбээ партийно-эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин hанаhанда хүрэмөөр бэшэ байгаа хадань таhаг дээрээ гү, али КПСС-эй райкомой бюро дээрэ зүбшэхэ ушар гарадаг юм. Иимэ байдал «Сибиряк» колхозой партийна организацида үзэгдөө hэн. Хэмжээ абаhанай ашаар тус организациин байдал яhала hайжарhан байна.

Hунгагдамал эдэбхитэд өөhэдынгөө партийна даабарие хэр дүүргэжэ ябаhан тухайгаа КПСС-эй райкомой бюро дээрэ гү, али парткомой заседани дээрэ, тэрэшэлэн коммунистнуудай үмэнэ тоосодог ёhо манда тогтонижоо. Энэ ехэ туhатай хэрэг гэжэ тоолодог байнабди.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэ эхин организацинуудай хүдэлмэри нилээд эдэбхижүүлээ, коммунистнууд дааhан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг болоо гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Саашадаа партийна эдэбхитэдтэй ябуулдаг хүдэлмэреэ улам нарижуулха, бүри үргэдхэхэ зорилго табигдана.

Л. ДАНЗАНОВ,
КПСС-эй Түнхэнэй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

АРАД ЗОНОЙНГОО АША ТУHАДА

Жамба Санжиев дала шахуу наhанай сарюун үбгэн хабтагай сагаан шулуун дээрэ hандайлжа, модон гааhаяа яаралгүйхэн гаргаха зуураа:

— Энэл даа, баян дэлгэр Юрөө нютагнай. Энэ минии харюулжа ябаhан зуугаад хашараг манай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой зөөри юм, — гэбэ.

Үбгэжөөлнай тус колхозой эгээл аха заха малшадай нэгэн юм. Тэрэ үнэн сэхэ ажалаараа нютаг голдоо алдаршанхай, дала наhандаа тулабашье, арад зоной аша туhада ажаллажал ябадаг. Колхозой правлениин эльгээhэн лэ газарта — ойро, холошье гэлтэгүй мал адуулагшаар ажалладаг. Мүнөө зун Сергей Беленхаев гэжэ залуу нүхэртэеэ колхозойнгоо түб тосхонhоо зуугаад модоной газарта, Астай гэжэ Хамар дабаанай орьёл үндэр хүбшэ тайгын соорхойдо 109 хашараг адуулhан, гээлтэ хоролтогүй түлжүүлhэн юм. Зунай hарануудта тэдэнэрэй харууhалдаг хашараг бүхэн сүүдхэдэ 1060 граммаар нэмэжэ, 109 хашарагай тус бүхэниинь дунда зэргээр 340 килограммда хүргэгдөө.

Жамба Санжиев юрэнхыдөө 42 жэл малшанаар ажаллажа, айхабтар ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Жэл бүри хүсэhэн, зориhон хэрэгээ бүтээдэг, хэлэhэн үгэдөө хүрэдэг заншалтай.

Тэрэнэй дүй дүршэл тухай тобшо тэдыгээр хөөрэхэдэ, зоотехническэ нормын ёhоор тооложо, сүүдхэдэ мал бүхэнэй шэгнүүрые килограммhаа дээшээр нэмээхэ зорилготойгоор табигдаhан тэжээлэй рационой гуримаар эдеэлүүлhэн байна. Хүйтэржэ эхилхэдэ, илангаяа үбэлэй hарануудта залуу малда олон янзын тэжээл үгтэдэг. Шахамалнуудта үбhэ, hолоомонhоо гадна, силос, зелёнко, талха тарянай зүйл эдюулэгдэдэг.

— Үбэлжэлгэ гээшэмнай хатуухан даа. Мал үдхөөл хадаа, илангаяа таргалуулха гээ юм болбол, байрыень hайса түхеэрээд, үбhэ тэжээлыень бэлдээд, эдюулхын зэргээр эдюулээд, үбэлжүүлжэ б а й б а л, гаргаша багатайгаар, ашаг шэмэ ехээр абтаха зэргэтэй юм. Шадажа үбэлжүүлээд, зунай хүхэ ногоондо, мэрсэ хужарта hайса бэлшээн таргалуулаа hаа, дүрбэ hара соо залуу малай толгой бүхэн шэгнүүрээ центнерээр нэмээдэг ушартай, — гэжэ Жамба баабай ойлгуулба.

Эдэ хоёр малшад мал үдхэдэг заншалаа hайса бодомжолон үзөө, үбэлжэлгэдөө түгэс бэлэдхэлтэй хадаа саашадаа бүришье hайн туйлалтануудые харуулха, түрэл орондоо тарган мал тушаахаар шиидэнхэй.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

АХЫН hУРГААЛ

Ажалдаа коммунис ёhоор хандахаар совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ үзэл сурталай хүдэлмэридэ нэгэ шухала hуури эзэлдэг гээд партиин XXIV съезд тэмдэглэhэн байна. Энэ хадаа айхабтар шухала зорилго мүн. Ажалай шэнэ журам байгуулха, хүн зоной хоорондо нийтын харилсаануудай шэнэ гурим тогтоохо гээшэ үни удаан саг соо ябуулагдаха ажал мүн гээд В. И. Ленин тэмдэглэhэн байдаг.

Ажалдаа коммунис ёhоор хандахын түлөө олониитын хүдэлмэрие үргэнөөр дэмжэжэ, совет хүнүүдэй үүсхэл дэбжэлгые парти шухалада тоолодог байгаа, тоолоношье. Манай орондо хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй юумэнүүд. тодорхойлон хэлэбэл, стахановска хүдэлөөн, ажалдаа коммунис ёhоор хандаха гэхэ мэтэ бүгэдэ арадай хүдэлөөнүүд дэлгэрhэн байна. Социалис мүрысөөн шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо hуури эзэлнэ. Хүн зониие, илангаяа залуушуулые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар мүрысөөнэй тон ехэ үүргэ дүүргэдэгынь мэдээжэ.

Hүүлэй жэлнүүдтэ залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэг (наставничество) хэзээ хэзээнэйхиhээ үргэнөөр дэлгэржэ байна. Хүмүүжүүлэгшэдтэй нягта холбоотойгоор комсомолой хүдэлжэ байhаниинь hайшаалтай. Энэ дэмбэрэлтэ хүдэлөөн олониитын болоожо, оронойнмнай бүхы завод, фабриканууудаар, шахта, руднигуудаар, колхоз, совхозуудаар дэлгэрhэй гэжэ ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ hэн.

Hурган хүмүүжүүлэгшэдэй ажалые КПСС-эй ЦК, Совет правительство үндэрөөр сэгнэhэн байна. Залуушуулые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлхэ, мэргэжэлдэ hургаха хэрэгтэ аша габьяатай байhанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 4 хүндэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгоо. «Электросила» гэжэ Ленинградай нэгэдэлэй слесарь-хабсаргагшадай бригадир С. С. Витченко, Московско областиин Реутовска фабрикын хүдэлмэришэн О. П. Вахмянкина, Алтайн хизаарай Фрунзиин нэрэмжэтэ колхозой бригадир П. Н. Печенкин, Магнитогорско металлургическа комбинадай үнинэй хүдэлмэришэн, хүндэтэ металлург А. Л. Шаганин гэгшэд иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэ зоной бүхы хүсэеэ зорюулhые энэ ушар гэршэлнэ бшуу.

Залуу халаание hурган хүмүүжүүлхэ гээшэ коммунис хүмүүжүүлгын нэгэ арга зэбсэгынь болоно. Хүдэлмэришэн ангиин эрхим түлөөлэгшэд ажалайнгаа дүй дүршэлые, хүдэлмэришэн ангиин эрхим ёhо заншалнуудые залуушуулда дамжуулна бшуу. Энэ хэрэг хадаа удхынгаашье, оноп аргынгаашье талаар ехэ олон янзын хүдэлмэри байха юм. Hурган хүмүүжүүлэгшэд гээшэ олондо хүндэтэй, ажалдаа мэргэжэhэн, үзэл бодолой талаhаа хатуужанхай — иимэ хүн байха юм.

Энэ хүдэлөөнэй гол зорилго хадаа залуу хүдэлмэришэние дүрбэн тэгшээр hургажа, коллективэй гэшүүн болгожо, ажалай арюун замда оруулха гэhэн зорилготой юм. Хүниие хүмүүжүүлхын тулада өөрөө бусадай жэшээ абажа, дууряахаар, зоной дунда, гэр бүлэдөөшье жэшээтэ ёhоор бэеэ абажа ябаха зэргэтэй. Иимэл байхадаа, шабидаа холо, дүтэшье байгаа hаа, hайн нүлөө үзүүлдэг, залуу үетэние хүдэлмэришэн ангиин эрхим шэнжэ шанартайгаар хүмүүжүүлдэг байна.

Хүбүүд, басагадые шефтэ абахадаа, ахамад нүхэдынь шабиингаа түлөө сүм харюусаха уялга бэедээ даажа абана гээшэ. Хоёр талаhаа нүхэр ёhоной харилсаан бии болоно.

Залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала асуудал мүн. Hайнаар бэлдэгдэhэн халаангүйгөөр манай орондо коммунизм байгуулгын замаар урагшаа дабшахын аргагүй юм. Тиимэhээ hурган хүмүүжүүлэгшэдэй ажал гүрэн түрын удха шанартай хэрэг мүн. Энээниие хараадаа абажа, ВЛКСМ-эй ЦК «Залуушуулые хүмүүжүүлэгшэ» гэhэн тэмдэг бии болгоо. Хүдэлмэришэн залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ аша габьяатай байhанайнгаа түлөө хүнүүд энэ тэмдэгээр шагнагдадаг юм.

Хүдэлмэришэн ангиин халаание хүмүүжүүлхэ хэрэг жэлhээ жэлдэ үргэдэжэ байна. Үнинэй хүдэлмэришэд, үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд, коммунис ажалай ударнигууд энэ хэрэгтэ хабаадуулагдадаг. Залуу хүдэлмэришэдэй мэргэжэл олохо, ажалай түрүү арга хэрэглэхэдэнь эдэнэр туhалдаг, ахамад үетэнэй ажалай р е в о л ю ц и о н н о hайн hайхан ёhо заншалда hургаха, хүн бэеэ бэелхэ хэрэгтэнь туhалдаг байна. Ороной түрүү предприятинуудта партийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүд «хүмүүжүүлэгшэдэй гурим» зохёожо, баталhан байна.

Энэ хүдэлөөнэй гол зорилго, хүмүүжүүлэгшэдэй уялганууд энэ гурим дотор тодорхойлогдонхой. Партийна гү, али профсоюзай комитедэй зүблөөн дээрэ хүмүүжүүлэгшэ бүхэн баталагдадаг гуримтай. Предприятинуудта мүн хүмүүжүүлэгшэдэй Совет байгуулагдана. Иимэ Соведүүд хүмүүжүүлэгшэдэ залуу хүдэлмэришэниие даалгана, эдэнэрэй hуралсал эмхидхэдэг, бэрхэ хүнүүдэйнь дүршэл согсолдог юм. Эдир наhатаниие ажалда hургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтээ эрхим үрэ дүн туйлахын түлөө хүмүүжүүлэгшэд хоорондоо мүрысэдэг байна. Эдэнэрэй мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, али али тээhээнь хаража үзэдэг юм.

Энэ дэмбэрэлтэ хүдэлөөн манай республикадашье дэлгэрэнхэй. Улаан-Үдэ городто, республикын томо томо предприятинуудта — ЛВРЗ, прибор бүтээлгын, «Электромашина» заводуудта, авиационно, судна бүтээлгын заводуудта, нарин сэмбын фабрикада энэ хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Түрүү предприятинуудай жэшээгээр прибор бүтээлгын, «Электромашина» заводуудта, ЛВРЗ-дэ хүмүүжүүлэгшын гурим зохёогдонхой, соведүүд байгуулагданхай. Эдэ предприятинуудтахи хүмүүжүүлэгшэд залуушуулые баян дүй дүршэлдөө ажалай түрүү аргада, өөрынгөө мэргэжэлдэ hургана.

Залуу үетэние хүмүүжүүлдэг хүдэлмэришэд дүршэлтэй болоhон багшадал адли даажа абаhан залуу хүдэлмэришэние ажалша бэрхээр hургахаhаа гадна, тэрэнэй дуратай юумыень хараадаа абалсажа, хүдэлмэришэн ангиин эрхим ёhо заншалаар, үйлэдбэриингөө түсэбэй, нийтын хэрэгэй түлөө үндэр харюусалгатай байхаар хүмүүжүүлнэ. Даажа абаhан залуу нүхэрэйнгөө ажабайдалаар hонирходог юм.

Ахамад үетэнэй — хүмүүжүүлэгшэдэй зүгhөө залуу нүхэдтөө иимэ дулаанаар хандаха гээшэ ехэ hайхан хэрэг мүн, тиимэhээ энэнь дэмжэгдэдэг, hайшаагдадаг байна. Нүгөө талаhаа иимэ харилсаан хадаа совет хүдэлмэришэнэй үргэн сэдьхэлтэй, үндэр дээдэ культуратай, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө оролдолго гаргажа байhыень, мүнөөдэр гээгдэжэ ябагшадые дүнгэлсэжэ, үглөөдэр түрүүшүүлэй зэргэдэ орохо хэрэгтэнь туhалдаг — иимэ гайхамшаг шэнжэ шанарыень харуулна бшуу.

Энэ хүдэлөөнэй hаяшаг манай республикада дэлгэржэ эхилhэншье hаань, хэдэн предприятинуудта зарим тэды дүй дүршэл бии болонхой. Жэшээнь, «Электромашина» заводой дирекци, партийна организаци, профсоюзай, комсомолой ко
дууд хүмүүжүүлэгшэ т
совет тухай гурим, «за
залуу хүдэлмэришэдэй з
хүмүүжүүлэгшэ» тухай
рим зохёожо, баталhан
на. Хүмүүжүүлэгшэдэй
тухай гурим соо зорил
дынь тодорхойлогдонхой.
мүүжүүлэгшэдэй совед
шүүд партийна ком
зүблөөн дээрэ баталагд
профсоюзай, комсомол
митедүүдтэй, заводой
цитэй холбоотойгоор х
дэг юм. Хүмүүжүүлэгш
гурим дотор уялгань
хойлогдонхой.

Залуу хүдэлмэриш
hургаха, хүмүүжүүлхэ
гые улам дэлгэрүүлхэ
рилгоор «1974—1975 о
та заводой залуу хүдэлм
шэдые эрхимээр хүмүү
лэгшэ» гэhэн нэрэ зэрг
гохын түлөө харалга тус
водто соносхогдонхой.
приятиин бүхы хүмүүж
шэд энэ харалгада
далсаhа. Иимэ нэрэ зэ
хүртэhэн хүмүүжүүлэ
хүндэлэлэй грамота
шантайгаар барюулагд
юм. Урмашуулгын иимэ
жээн ашатай туhатай
наа харуулhан байна.
дэ, прибор бүтээлгын з
то болон бусад предпри
нуудта иимэрхүү дүй д
бии болонхой. Хүмүүж
шэдэй слет, зүблөө үн
хэ, дүй дүршэлөө анда
ябадал эмхидхэхэ гээш
hатай байhанаа харуу
Республика дотор
1161 хүн, тэрэ тоодо,
мышленностьда 819
барилгада — 77, тран
да — 50, худалдаа най
да — 55, хангалгын а
— 43, колхозуудта —
совхозуудта 61 хүн
хүндэтэ ажалда хаба
лагданги. Р. Ч. Раб
ЛВРЗ-дэ гуша гаран ж
ажаллаhа. Шудхалгын
шэдидэ олон хүниие h
юм. 50 гаран шабина
Ажалай Улаан тугай о
той, «залуушуулые х
жүүлэгшэ» гэhэн ВЛКС
ЦК-гай тэмдэгээр шаг
hан, авиационно за
үнинэй хүдэлмэришэн,
граммна управленитэй
ногуудые зохёожо та
И. Я. Бояков залуу
мэришэдые хүмүүжүүл
рэгтэ ехэ юумэ хэhэ
юм. Мүн Борьёогой
зой хонишон, социалис
лай Герой Г. Л. Ра
олон хонишодые hур
найнгаа түлөө энэл тэмд
шагнагданхай.

Дээрэ дурсагдагша х
жүүлэгшэдэй дунда 350
мунист, Советскэ С
1 Герой, Социалис А
12 Герой бии юм. Эн
юу харуулнаб гэхэдэ,
хүнүүд дүй дүршэлөө
шуулда дамжуулна.

Энэ хүдэлөөнэй аша
дурдаха болоо hаа,
ехэ байха. Эндэ нэга
шэээ харуулая. Үнгэ
жэлдэ Зэдын элитэ хо
Г. Л. Рабдаев залуу
шод Борьёогой совх
Шишмарев, хүршэ XX
съездын нэрэмжэтэ
зой Н. Санзуев гэгшэд
рые шефтээ абаа hэн.
коллективүүдынь мүнөө
дэ 100 эхэ хонин бү
100 хурьга абажа, түрү
нишодой тоодо оробо.
Рабдаевай жэшээгээр
гай бусад түрүү хониш
луу хонишодые шефтээ
hэн. Энээнэй ашаар зү
хонишодой тоо аймаг
олошоржол байна.

Залуушуулые hур
хүмүүжүүлхэ хүдэлөөн
шаг дэлгэржэ байна гэ
ди. Тиимэhээ энэ
партийна, совет, проф
комсомолой организа
дай зүгhөө ехэ анха
байха эрилтэ табигдан
бүхэндэ хүмүүжүү
«жолоо» найдажа боло
энэ хэрэгтэ багшын д
тэй, залуу үетэние х
жүүлхэ дуратай хүн та
ха зэргэтэй. Энэ хү
хадаа хүнэй эрхим
шанар дэбжээдэг бай
мэ хадаа улам үргэн д
болог лэ.

Д. ШОЙНЕ
КПСС-эй обкомой ле

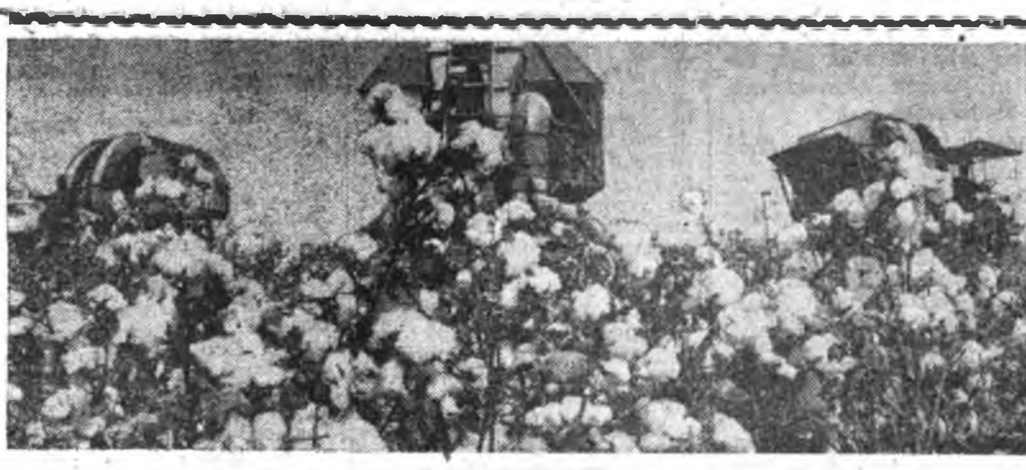

ТАДЖИГАЙ ССР-эй БАЙГУУЛАГДАhААР 50 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

ТАДЖИКИСТАН — нарин утаhатай хлопок ургуулдаг ороной шухала бааза. Нёдондо республика Эхэ орондоо 806 мянган тонно «сагаан алта» худалдаhан юм. Совет засагай жэлнүүдэй туршада хлопок суглуулга 25 дахин дээшэлhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кулябска областиин Восейскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо машинаар хлопок суглуулга.

Таджикистанай ниислэл хото — Душанбе.

ТАСС-ай фотохронико.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. И. МАРКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна болон совет органуудта олон жэлэй туршада hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө Байгалай заhаhанай промышленностиин трестын область хоорондын транспортно-складай конторые эрхилэгшэ Иринчей Иннокентьевич **Марковые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябриин 1.

РОССИИ АВТОНОМИТО *республиканудта*

ПРОЕКТНҮҮД КАБАРДИНО-БАЛКАРИДА МҮНДЭЛНЭ

Аяншалагшадай гостиницануудай, спортын барилганuудай проектнүүд Кабардино-Балкарай АССР-эй ниислэл — Нальчик хотодо мүндэлдэг болонхой. Тэдэниие аяншалга ба экскурсиин Кабардино-Балкарай соведэй архитектурна мастерскойдо бүтээдэг юм. Эндэ зохёогдоhон проектээр автономито республикада хэдэн арбаад аяншалгын бааза, кемпинг, лагерь баригдаа.

Манай орон доторхи тусхай шэглэлтэй түрүүшын энэ мастерскойдо Хойто Кавказай автономито республиканудhаа, Казахстанhаа, Ставрополиин хизаарhаа, России Федерациин хэдэн областьнуудhаа проект зохёохо олон захил оронхой.

Курортнуудай Евпатори городто баригдаха аяншалагшадай найман дабхар гостиницын проект зохёогдожо дүүрэбэ. Нальчигай архитекторнүүдэй зохёоhон проектээр Хойто Осетидэ 400, 320 хүнэй байратай аяншалгын хоёр бааза баригдаха юм.

Энэ мастерскойн мэргэжэлтэд жэл бүри 60 проект зохёоно. Тэдэнэй олонхинь аха дүү союзна ба автономито республиканuудай захилаар бүтээгдэнэ.

Э. МАЛЬБАХОВ,
ТАСС-ай корр.

Нальчик.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Дагестанай АССР-эй ниислэл хотын түбтэ «Ленинград» гэжэ гостиницын 16 дабхар байшан бодхоогдобо. Нева мүрэн дээрэхи городой барилгашад гостиницын гоё hайхан энэ байшан бариhан байна. Тиимэhээл «Ленинград» гээд нэрлэгдээ бшуу. Гостиницын проектые Грузиин архитекторнүүд зохёоhон байгаа.

Манай ороной бусад городуудай барилгашад Махачкалагай түхэл шарайе хубилгана. Тульска областиин барилгашад байрын олон дабхар гурбан гэр барижа, эндэхидтэ бэлэглэбэ. Худалдаа наймаанай түбтэй, хүүгэдэй комбинадтай, медицинын ба ажалшадай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаануудтай шэнэ микрорайон «Узбекистан» гээд нэрлэгдэнхэй. Мүнөө Махачкалада драматическа театрай байшан баригдажа байна. Тэрэниие Москвагай барилгашад бодхооно.

Дагестанай ниислэл хотын хүгжэлтын генеральна түсэбэй ёhоор хани барисаанай шэнэ барилганууд бодхоогдоно. Тэрэ түсэб Москвадахи «Гипрогор» институтда зохёогдоhон юм.

В. РАТЕНКОВ,
ТАСС-ай корр.

Махачкала.

ХОЙТО ЗҮГЭЙХИДЭЙ ХОЛБОО БАРИСААН

Сыктывкарай модоной комбинадта модо болбосоруулха шэнэ лини тодхохо, хабсаргаха ажал эхилбэ. Тэрэ линиин ашаглагдажа эхилхэдэ, хюроодэмэл материал, бусад зүйлнүүд ехээр гаргагдаха юм. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада олон хүдэлмэришэн ажалhаа сүлөө болохо, оньhон техникэ хэрэглэhэнэй ашаар ажалай бүтээсэ гурба дахин дээшэлхэ байна.

Сыктывкарта энэ лини тодхохо, хабсаргаха хэрэгтэ Петрозаводскын, Архангельскын модоной предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд туhална. Эдэ гурбан предприятиин коллективүүд социалис мүрысөөнэй договортой юм.

России Федерациин Коми АССР, Архангельска область, Карельскэ АССР — модо болбосоруулгын томо түб болоно. Тэдэнэр жэл бүри арадай ажахыда хюроодэмэл ехэ материал, фанерэ, мебель болон бусад продукци үгэдэг юм. Эдэ республикануудай, областиин социалис мүрысөөнэй дүнгүүд саг сагтаа согсологдожо байдаг. Эндэхи модошод ажалайнгаа дүй дүршэлые халан абалсадаг болонхой.

Э. ВАСИЛЬЕВ,
ТАСС-ай корр.

Сыктывкар.

МАРИИН ЗАВОДУУДАЙ ШЭНЭ БҮЛЭ

Мариин автономито республикын Волжск хото шадар томо дүрбэн заводой промышленна комплекс баригдажа эхилбэ. Газар малтаха техникын узелнууд ба агрегадуудые бүтээхэ завод тээшэ барилгашад коммуникаци татажа байна. Компрессорнүүдые бүтээхэ заводой hуури табигданхай. Редукторна ба модо болбосоруулгын машина б
заводууд энэ ко
ороно.

Машина бүтээл
заводуудай проек
син Федерациин б
союзна республикан
институт ба конст
бюро зохёоhон ба
дэнэй тоодо Пенз
прогормаш». Г
«Промстройпроект»,
градай ба Украины
нэ организацинууд

Промышленна
плекс хахад мил
бэлжэн метр үй
талмайтай байхаар
лагдана. Тэндэхи ху
шэд болон инже
тэды шэнээн гэр
ригдаха юм. Мари
номито республи
гашадта манай ор
городуудай. мүн
публикануудай мэр
хабсаргагшад туhал
на. Мүнөө энэ ехэ
да хүрэhэн түм
ашаглагдажа эхи
ниие барилгада Та
рилга-хабсаралгын
коллективэй оруул
та ехэ.

В. АЛЕ
ТАСС-

Йошкар-Ола.

ӨЁЛШОД—АЖАЛШАДТА

...ҮНӨӨ САГАЙ ...РИЛТЫН ЗЭРГЭЭР

...алша бэрхэ хүнүүдтэ ...гэлжэ уянгата гоё дуу. ...бэлэглэжэ, сэдьхэл...ургы сэсэг бадаруулжа ...аа һайхан юумэ үгы. ...ай һүүлээр соёлой бай... ерээд, зүжэг наада ...а баясаха, үгышье һаа ...рд наадаха, шатар та... Иигэжэ амархадаа ...дэнь нэгэл тиимэ хүн...ужам һаруул шэнги ...г шуу. Хойто үдэрынь ...е урматайгаар хүдэл... эрхим ажалай үльгэр ...харуулаашад олон ...

...ай Дэрээндэ дуу, ха... дуратай, өөһэдөөшье ...нааданда хабаадалса...ратайшуул олон. Ажал ...ртэйб, гэр доторхи ...рэгни захадашагүй ...йдоо сүлөөгүйб гэжэ ...гэдэргээ таталдадаг ...манайда байдаггүй. ...е сүлөөгүй байгаа ...аабол нэгэ аргыень ...зүжэг нааданда ха...аһан лэ байха юм.

...а хуряалгын үедэ, ...хэлэхэдэ, бүгэдөө...өөгүй байгаабди. Гии... нютагайнгаа эдэбхи...удэшэ бүхэндэ суглуу... концерт наада бэлдээ ... Хэнэйшье мэдэһээр, ...й соёлой байшангай ...гада бүхы отара, ...болон полевой ста...дэгүүр ябажа үрди... Тиигэжэ шэнэ про...ай концерт бэлдээд, ...-Амарай түмэр харгы ...байгшадта айлшал...обди.

...-ай 138, 139, 140-дэ...жоруулагдамал ко... зүжэг наада харуу... Шэнэ буряад дуу... ехэтэ һонирхон шаг...ихэдэ залуу хүбүүд, ...ай ород ба буряад ...дай хатарнуудые гүй..., барилгашадые бая... Дэрээнэй больницын ...врач Галина Андреев...битуева «Тайга соо ...айшан гэжэ абажа ...ямар аргаламжа хэ...» гэжэ хөөрэлдөө ...айна. Һүүлээрнь ба...дай ажал хүдэлмэри...ажабайдалда сэхэ ...санбюллетень гар... юм.

...лгашадай зүрхэ сэдь...ясуулһан артистнар ...өөшье байгаа. Жэ... Сэсэг Дандараева бу...радай амаршалгын дуу ...ээ. Энэ дууе РСФСР-...ьаата артист Ц. Хо...ходо дууладаг бай...ихэдэ манай Сэсэгма ...артистһаа юугээрээ...аагүй, гоёор лэ хан... БАМ-ай барилгаша...алһан магтаал дуу ...айруулаад, уянга...дуулахадань, булта...ар хүргэһэн байна. ...й соёлой байшангай ...р Любовь Мархаева ...ые уран хурсаар ..., урма зориг бада... Мүн дуулахадаашье ...шоо. Мал адуулаг...а Будаевород. бу... дуунуудые зэдэ... байна.

...ша бэрхэ барилга...ашье дуу шагнажа, ...ража амжаагүй, ха... зоной ажаһуудалай ... хангаха Аллын. ...анай комбинадай хү...лэгшэдтэ захил хэ...на. Үбэлэй янгинама ...үмдэхэ дулаан хуб...утал, костюм гэхэ ...омбинадай хүдэлмэ...д ойрын үдэрнүүдтэ ...ргэхээр хараална.

...й үедэ малшадые ...алаар хангаха тон ...асуудал болоно. Му... бэлдхэл хэхэ боло... Дэрээнэй совхозой ...мүн сомоной Совет ...удалаар үни хада һо..., эмхи зургаануудга ... үгэһэн юм. Тии...ухы табан культбаза... заһабарилагдаа, ...шэмэглэн гоёог...ын хүүгэдэй саадые ... Э. Абзаевада ... культбаза даал... Нүхэр Абзаева энэ ...атай юумэнһээ ар...арин тон өөрын хэ...адаһан шэнги орол... Совхозой түбһөө ...одоной зайда оршо...дог культбазада саг үргэлжэ ошожо, хэрэгтэй хамаг юумыень хэһэн байна. Заһабарилга хэхэ асуудалаар отделениие эрхилэгшэдэ хандахадань, тэрэнь хэдэн үбгэдые эльгээжэ, гэрэй, газаа, досоо талые наринаар заһажархёо бэлэй. Һүүлээрнь газетэ, номуудые асараа, досоохиинь шэмэглэн зохёогоо. Мүнөө эндэ уни бутарма дулаан, ороходошье аятай зохид.

Намаагай культбаза Улунхаанай эхин классуудай һургуулида даалгагдаһан юм. Һургуулиин директор энэ хэрэгтэ З. Д. Дампилон харюусалгатайгаар хандажа, малшадай сүлөөтэй сагаа ашагтайгаар үнгэргэхөөр аятай зохид болгоһон байна. Тэрэшэлэн Ботоолло, Хүшэгөөр болон Гааргын-Адагай культбазанууд һайн түхеэрэлгэтэй. Энэ талаар Аллын дунда һургуулиин директор Д. Б. Батуев, Улунхаанай хүүгэдэй саадые даагша О. Б. Абидуева, Гааргын-Адагай интернат һургуулиин директор О. Б. Ринчинов гэгшэд ехэ хүдэлмэри хээ гээшэ.

Культбазануудай жэл соо хэхэ ажал хүдэлмэри совхозой партком, мүн сомоной Соведэй гүйсэдком дээрэ хараһан, баталагдаһан байна. Тэдэнэй ажал хэрэгые даажа абаһан эмхинүүд шалгажа, ударидажа байха уялгатай. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, манай хонишод, малшад, һаалишад соёлшодто гомдохогүй байха.

Һайн талань гэхэдэ, культбазанууд өөр хоорондоо мүрысэхэ байна. Мүрысөөнэй дүн ерэхэ жэлэй май һарада гаргагдахаар харааглагдана. Нэгэдэхи һуури эзэлээшэдтэнь биллиард шан үгтэхэ. Харин хоёрдохи һуурида гараашань библиотечкэтэй болохо. Мүнөө булта һайнаар хүдэлжэ, шанда хүртэхэ зорилготойгоор ажал хүдэлмэрэ эмхидхэнэ.

Совхозой хүдэлмэришэдые соёлой талаар гүйсэд һайнаар хангаха хэрэгтэ Дэрээнэй арадай театр хубитаяа оруулдаг гээшэ. Үнгэрэгшэ хабар Д. Дылгыровэй «Залуу наһанай охин» гэжэ зүжэг найруулжа табяад, отделени болон бригадануудаар ябажа харуулаа һэмди. Гадна аймагайнгаа бусад ажахынуудаар ябаһан, зүжэгөө табиһан байнабди.

Мүнөө Д. Дылгыровэй «Хүлгөөтэй үдэрнүүд» гэжэ зүжэг бэлдэнэбди. Ноябриин долоон болотор энэ зүжэгөө бэлдээд, һайндэртэ табиха түсэбтэйбди. Зүжэг дотор хонишод тухай, тэдэнэй ажал хүдэлмэри тухай хэлэгдэнэ. Залуу мэргэжэлтын хүдөө ерээд, хайшан гэжэ ажал хүдэлмэри һайжаруулһаниинь ехэ һайн. Сэхыень хэлэхэдэ, хүдөөгэй мэргэжэлтэдтэшье, хонишодтошье туһатай байха гэжэ һананабди.

Гол рольнуудтань механизаторнууд Жан Балданов, Андрей Будаев, совхозой комсомолой организациин секретарь Евгения Саланова, модошо дархан Владимир Хорганов, нютагай дунда һургуулиин багшанар Д. Гыргенов, С. Гармаев, наймаалагша Д. Найданова болон бусад наадаха юм.

Энэ зүжэгөө бэлдээд, отделени болон бригадануудаар ябажа харуулхабди. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһээр гушан жэлэй алдарта ойдо зорюулжа, Хоца Намсараевай «Илалтын туяа» гэжэ туужа зүжэглэн табиха түсэбтэйбди.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хэхэ юумэн ехэ гээшэ. Шухалань, малайнгаа үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ булта һаналаа табиха уялгатайбди. Энэ харюусалгатай хэрэгтэ соёлшод хубитаяа оруулна, оруулхашье.

В. БАТОРОВ,
Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

Хилгана тосхондо (Баргажан) коммунис ажалай магазин аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэдэг. Магазиниие даагша, коммунис ажалай ударник Сэсэг Бадмаевна Раднаева хори гаран жэлдэ хүдэлнэ. Залуу наймаалагшад Эржэн Эрдынеева, Мария Очирова, Мария Ринчинова гэгшэд социалис мүрысөөндэ хододоо шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэсэг Бадмаевна Раднаева.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Таниие ямараар ханганаб?

НЭГЭ ЭРМЭЛЗЭЛТЭЙГЭЭР...

Ивалга тосхоной ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай байшан соо хүн зон хододоо олон байдаг. Юундэб гэхэдэ, эндэ мүнөө үеын эрилтэдэ тааруулан эсхэһэн хубсаһа захижа, һайн шанартайгаар оёулжа болохо ха юм.

Тус комбинат 1956 ондо эмхидхэгдэһэн байгаа. Түрүүшээр эндэ хоёрхон басаган — Тамара Астафьева, Нина Оскорбина хүдэлдэг бэлэй. Тамара Алексеевна Астафьева мүнөө тус комбинадай директорээр, нүгөөдэнь — Нина Федоровна Оскорбина Улаан-Үдын комбинадта эсхэгшээр хүдэлнэ. 1959 ондо тэрэ комбинат үргэдхэгдэжэ, ондоо байшанда оруулагдаа һэн. Тэндэнь гутал оёдог цех, фото буулгадаг таһаг, парикмахерска нээгдэһэн юм. Тиигэжэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэд олошороо һэн.

Мүнөө эндэ хамта дээрээ 24 хүн ажаллана. Тэдэнэй дунда дүршэл шадабари ехэтэй болоно, абаһан захилаа һайн шанартайгаар бүтээдэг хүдэлмэрилэгшэд олон. Гадар хубсаһа (пальто, костюм) оёжо мэргэжэһэн Вера Иннокентьевна Дарханова тэдэнэй нэгэн болоно. Тус комбинадта энэ нүхэр дүрбэдэхи жэлээ хүдэлнэ.

Оёдолшон бүхэн һара соо 150 түхэригэй сантай хубсаһа оёхо даабаритай юм. Харин Вера Иннокентьевна 180 түхэригэй хубсаһа оёхо гэһэн социалис уялга абажа, тэрэнээ үлүүлэн 200—210 түхэригтэ хүргэдэг байна. Комбинадай оёдолшодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Вера Иннокентьевна түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана. Шударгы бэрхээр ажалладаг энэ нүхэр үнгэрэгшэ хабар Улаан-Үдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдажа, мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Дора Аюшеевна Дашипилова энэ комбинадай эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Энэ нүхэр эхэнэрнүүдэй хүнгэн плати уран бэрхээр оёжо, Ивалга нютагтаа мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй эрхим шанартайгаар оёһон хубсаһан нютагай эхэнэрнүүдэй һанаанда ехэ таарадаг. Дора Аюшеевна һарынгаа даабари 110—120 процент дүүргэдэг. Байгша оной түсэбтэ даабари дүүргэхэ дүтэлөө.

Залуу оёдолшон Надежда Куринскаягай ажалай намтар эндэ эхилһэн. Анха түрүүн оёдолшоной һурагшаар ороһон аад, мүнөө комбинадай түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо ябана. Надежда эрэшүүлэй үмдэ оёжо мэргэжэнхэй. Энэ нүхэр һара бүри 35—40 үмдэ бэлэн болгожо, даабаряа 110—120 процент дүүргэнэ.

Комбинадай хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэб 102 процент дүүргэһэн байгаа. Тиин тэдэнэр энэ тодорхойлхы жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэхын тула оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа байна. Түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжошье, хүсэл зоригшье тэдэндэ бии. Иигэжэ Ивалгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд тосхонойнгоо ажалшадай хэрэглэмжэ гүйсэд һайнаар хангахын тула тэмсэжэ, нэгэ эрмэлзэлгэтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

Д. ГАРМАЕВ.
манай корр.
Улаан-Үдын аймаг.

«БАГШАДАА АДЛИ БАГША БОЛОХОБ»

Манай республикада дүй дүршэлтэй, ажалай габьяада хүртэһэн багшанар олон. Тэдэнэй нэгэн РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Хандама Дугаровна Дамдинова болоно.

Буряадай 1-дэхи интернат һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад тэрэниие һайн мэдэхэ. Тиигэншьегүй яахаб. Хандама Дугаровна 1951 онһоо хойшо буряад хэлэ, литература заажа, үндэһэн хэлэнэй баялигтай үхибүүдые танилсуулна бшуу.

— Һургуули хүрэжэ ерэхэдэм, тэрэ намайе миһэрэд гэһэн зөөлэн харасаар угтаба. Һаншагынь бууралтаашье һаа, үнөөхил залуу зандаа харагдана. Энеэбхилэд гэһэн харасыень харахадаа, 1971 ондо педагогическа практика Хандама Дугаровнагай ударидалга доро гараһанаа һанаадхибаб.

— Һургуулиин богоһо алхажа ороходоо, юу нюухаб, ехэл һонин байдалда аБтаһанаа мартадаггүйб. Юундэб гэхэдэ, иимэ бэрхэ багшын ударидалга доро хүдэлхэ гээшэ, нэгэ талаһаа, һайншье, нүгөө талаһаа, харюусалгатай ба хүндэ ха юм. Юундэ, ямар хэрэгээр ерэһэнээ хэлэхэдэм, Хандама Дугаровнагай шэг шарай саг зуура ямаршьеб даа ондоошог болобо.

— Хандама Дугаровна, ажал хэрэг тухайдаа хөөрэжэ үгыт?—гэжэ хандабаб. Тиимэһээн тэрэ һургуули хэлээ бэлэй:

— Ажал тухайм, нам тухай суг хүдэлдэг нүхэдһөөм, шабинарһааяа һурабалши, хэлэхэл байха.

Эдэ хэлэһэн үгэнүүдэйнь зүб байһые һүүлдэ ойлгооб. Харин һургуули, хамта хүдэлдэг багшанар тухайгаа хөөрэхэдэнь, өөртөө һургаал болгожо хадуугаа бэлэйб.

Хандама Дугаровна үшөө бага наһандаа эхэ, эсэгэһээ гээгдэһэн юм. Тиимэһээ бэрхэшээлнүүдые дабаха, ажабайдалай дошхон долгинуудтай тэмсэхэ ушартай болоһон юм. Иигэжэ ажабайдалай жама ёһые ойлгожо, заабол һураха гэжэ шиидэ.

Багша болохынгоо урда удаан сагай хугасаада театрально-хүгжэмэй училищида һураа. Һүүлээрнь Буряадай оперо ба баледэй театрта хүдэлһэн байна. Артист хүнэй абари зан багшын хүдэлмэридэ ехэ туһалһан юм.

1947—1951 онуудта Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай дээдэ һургуулида һураа.

— «Дамдинова Хандама Дугаровна 1944 онһоо партиин гэшүүн. Һургуулиин партийна комитедэй секретаряаршье, профсоюзна комитедэй түрүүлэгшээршье, мүн гэшүүнээршье ябаа,—гэжэ һургуулиин партийна организациин секретарь Софья Борисовна Халбаева тэмдэглэнэ.—Теоретическэ семинарай эдэбхитэй гэшүүн. Даалгаһан юумэ саг соонь дүүргэдэг. Һайн хүн, бүгэдэ зон тэрэниие хүндэлдэг. Хоёр хүүгэдтэй. Тэдэнь хүндэмүүшэ, һайн зантай».

Һургуулиин директор Долбеев Филипп Ефремович игэжэ хэлэнэ: «Энэ хүн тухай бэшэхэ ёһотой. Юундэб гэхэдэ, мадамар бэрхэ, дүй дүршэлтэй багша юм. Гадна һургуулиин уэхэ хэды номуудые бэшэһэн байха. Аалгадаа харюусалгатайгаар хандадаг. Һурагшадынь тон һайн хэлэн ба литературада эхэ дуратайгаар хүмүүжүүлдэг. Жэшээнь, Буряадай багшанарай институдай буряад хэлэ ба литературын таһагта Будаева, Гомбоева гэхэ мэтэ шабинарынь мүнөө һуралсана».

Иимэ жэшээнүүд олон. Х. Д. Дамдинова үхибүүдые творческо ажал хүдэлмэридэ һургахадаа бэрхэ юм. Буряад хэлэ ба литературын кабинет нёдондо жэлдэ Железнодорожно районой һургуулинуудай кабинедүүдэй дунда 1-дэхи һуури эзэлээ. Багшанар, һургуулиин директорнүүд кабинедыень хэды дахин хараһан, һайхашааһан, үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Мүнөө Хандама Дугаровнагай һурагша Жамбалма Дондоковна Бальжирова буряад хэлэ ба литература заана. Багшань һурагшадаа туһална. Жамбалма Дондоковна бэрхэ багша болохоор бэеэ харуулаа. Гээгдэнги классые хүмүүжүүлэгшээр хүдэлжэ, нилээд урагшань татаа, һүүлээрнь һайн болгоо.

Бальжирова Ж. Д., өөрынгөө багша тухайгаа иигэжэ хөөрэнэ: «Бүхы ажалдам туһа хүргэнэ. Ехэ баян дүй дүршэлтэй. Сэхэ зантай, дэлгэр сэдьхэлтэй, одоо ажалша бэрхэ багшамни Хандама Дугаровна гээшэ. Би баһал өөрөө иимэ багша болохоор эрмэлзэнэб».

Бидэ булта энэ хэлэһэн үгэнүүдтэнь үнэншэнэбди. Хандама Дугаровна иимэл һурагшадые хүмүүжүүлнэ.

Энэ жэлдэ РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Хандама Дугаровна Дамдинова амаралтада гараа, РСФСР-эй тусхайта пенси абана. Тиигэбэшье ажалгүй һуужа шаданагүй. Тиимэһээл дүй дүршэлөө залуу багшанарта дамжуулжа үгэнэ.

Саашадаа бүри олон үхибүүдые хүмүүжүүлжэ, ажабайдалай һаруул харгыда гаргалсаха нангин хэрэгтэнь амжалта хүсэе.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

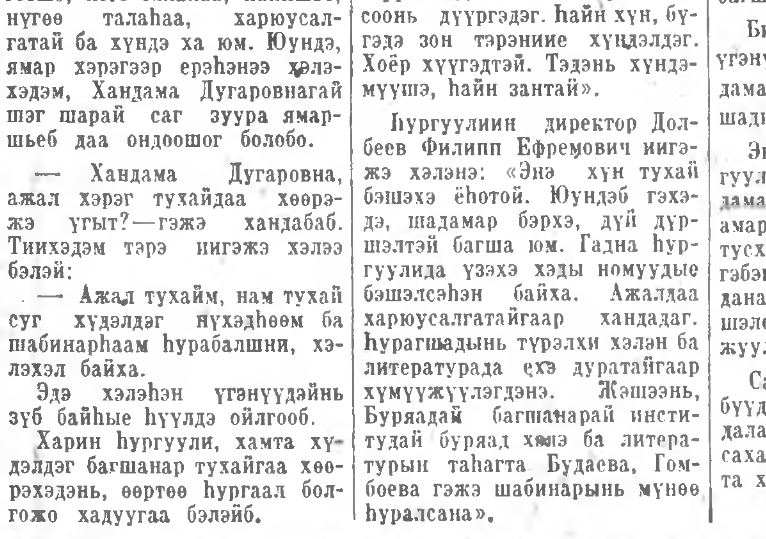

Чилиһээ ерэһэн Тита Лемус гэгшэдэ Германиин Демократическа Республика хоёрдохи ороной болонхой. Магдебургдахи Тельманэй нэрэмжэтэ комбинадта Тита ажалладаг, эндэ үнэн нүхэдөө олонхой.

АДН — ТАСС-эй фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон-телеграф-радио

ЛИССАБОН

Олон жэлэй турша соо түрүүшынхеэ

ТАСС

Хэдэн арбаад жэлэй турша соо ээрхэһэн фашис засагай унагаагдаһанай һүүлээр Португалиин олониитэ Агуухэ Октябриин ойе элитээр тэмдэглэхэ аргатай болобо. Мүнөө энэ гайхамшаг үдэртэ бэлэдхэл орон дотор эдэбхитэй боложо байнхай. «Португалия—СССР» гэжэ хани барисаанай бүлгэм эндэ һаяхан байгуулагдаа юм. Тус шухала кампаниие энэ бүлгэм үүсхэһэн байна. Тэрэнэй таһагууд ороной олон хотонуудта ябуулга хэнэ.

«Португалия — СССР» гэжэ хани барисаанай удаан сагай холын харчата түсэбүүд хоёр ороной хоорондохи соёлой холбоо эли бүхы талаһаань хүгжөөхэ зорилготой гээд пресс-конференци дээрэ заагдаа һэн. Бүлгэмэй эдэбхитэдэй оролдолгын ашаарород хэлэ шудалха түрүүшын курсанууд ноябрьда Лиссабондо нээгдэхэ байна.

БОНН

Г. ШМИДТ ФРГ-дээ бусаба

ТАСС

ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидт Советскэ Союзһаа бусажа ерээд, иигэжэ мэдүүлээ: ФРГ СССР хоёрой хоорондохи харилсаануудые, илангаяа экономическа холбоо барисаа бүри ехээр үргэдхэхэ асуудалаар совет хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө, хүсэдөөр үгэеэ ойлголсообди. 1970 ондо Москвада баталагдаһан договор ФРГ-гэй ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаа саашаданъ хүгжөөхэ бата бэхи үндэһэ һуури боложо үгөө гэжэ хоёр тала тэмдэглээ гээд Гамбургын аэропортдо хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө, тэрэ нэмээжэ хэлээ.

ОТТАВА

Тэмсэл шангадхахые уряална

ТАСС

Национальна олзые бүри зүбөөр хубаахын түлөө тэмсэлые Канадын профсоюзууд шангадхаха ёһотой гээд Канадын хүдэлмэришэнэй конгрессэй түрүүлэгшэ Дж. Моррис Онтарио провинциин ажалай федерациин съезд дээрэ Ниагаро-фолс городто үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлһэн байна.

Дж. Моррисой һанамжын ёһоор ерэхэ жэлдэ орон дотор социально-экономическа асуудалнууд бүри хурсадаха, мүнгэнэй сэн бүри ехээр унаха, хүдэлмэригүйшүүл Канадын бүхы ажал хэжэ шадаха хүн зоной долоон процентнь болохо байна.

ВЬЕНТЬЯН

Ехэ амжалта

ТАСС

Октябриин 15-һаа 30 хүрэтэр Лаосой ниислэлдэ Тат-Луанг гэжэ жэл бүриин заншалта яармаг-выставкэ болоо. Тэрээн дээрэ совет павильон ехээр һонирхогдоо. 180 мянга гаран хүн совет павильондо ороһон байна.

Тат-Луанг яармаг-выставкын хаагдалгын баярай ёһолоной үедэ Лаосой хаан Шри Саванг Ваттхана, Национальна зүбшэлэлгын политическэ соведэй түрүүлэгшэ, Лаосой патриотическа фронтын түрүүлэгшэ хан хүбүүн Суфанувонг совет павильондо ороо.

ХАНОЙ

Сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй добтолгонууд

ТАСС

Камбоджын патриодууд бүхы стратегическэ шухала шэглэлнүүдтэ эдэбхитэйгээр дайшалхы ябуулга хэнэ. ВИА агентствын мэдээсэлэй ёһоор, сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй подразделениинүүд табадахи номерой харгы дээрэ амжалтатайгаар добтолжо, бүхэлэгдэһэн гурбан пунктһаа дайсаниие түрижэ гаргаа.

Провинциин түб Пурсатһаа гараад ябаһан лонноловско армиин сэрэгүүдэй колонные Арангпруох гэжэ һуурин газар шадар патриодууд тодожо угтаа. Шанга байлдаанай болоходо дайсан ехэ хиходолдо ороһон байна.

БАНГКОК

ЭРДЭМТЭД-ЮРИСТНҮҮДЭЙ ЭРИЛТЭ

ТАСС

Хүнэй гол эрхые эбдэһэн Сайгоной засагаархидай бүхы хуулинууд болон указуудые болюулха эрилтэ Урда Вьетнамай 19 элитэ эрдэмтэд-юристнүүд хэһэн байна. Эндэ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, хонжоо наймаа хээ, эдилгэ уулга абаа гэжэ өөртэнь, тэрэнэй бүлын гэшүүдтэ, захиргаанайнь дээдэ зэргэтэ ноёдто хэгдэһэн гэмнэлгые «президент» Тхиеу тайлбарилжа үгэхэ ёһотой гээд эрдэмтэд-юристнүүдэй хамтын мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Урда Вьетнамай аппарадые сэбэрлэхэ, зонхилхы засагай бүхы политическэ оппозициин эрилтын ёһоор шэнэдхэхэ эрилтэ хэһэн резолюциие Урда Вьетнамай томо профсоюз — өөрынгөө зэргэдэ 50 мянган хүниие нэгэдүүлдэг ажалай бүгэдэ нийтын конфедераци өөрынгөө ээлжээтэ съезд дээрэ баталан абаһан байна. Конфедерациин түрүүлэгшэ Чан Куок Быу съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Урда Вьетнамда амгалан байдал һэргээхээр эрхэ байдал бии болгохые хүсэдэггүй дээрэһээнь, Сайгоной засагаархидые буруушаагаа.

БАНГКОК

Буруушаалгын хүдэлөөн үргэдэнэ

ТАСС

5 мянган хүнэй хабаадалгатай буруушаалгын демонстраци Сайгоной нэгэ захада болоһон байна. Эдилгэ уулга абалгые болюулха, Тхиеугай тушаалһаа бууха тухай тэрээндэ хабаадагшад эрилтэ хэһэн байна. Захын үйлсэнүүдэй нэгэндэ суглараһан тэдэнэр хотын түбэй районууд руу шэглэн ошоо. Сайгоной засагаархид полициинхидые хэрэглээ. Шиидамуудшье демонстрантнуудай толгой дээрэ буугаа. Полициинхидтэй туласалдаанай хоёр час үлүүтэй саг соо үргэлжэлхэдэ, 40 хүн, тэрэ тоодо «Эдилгэ абалгада эсэргүү арадай хүдэлөөн» гэжэ эмхиие толгойлогшо католическа священник Чан Хыу Тхань горитойгоор шархатаа.

Полициинхид хэблэлэй клубай байшан руу сүмэрэн ороод, тэндэ байһан түрүү хэблэлэй түлөөлэгшэдые зэрлиг муухайгаар сохиһон, наншаһан байна. 50 гаран журналист, полициин хуули бусын ябуулга болюулхые һэдэһэн Сайгоной парламентын оппозиционно депутадууд арестовалагдаа. Эдэ депутадууд клубта дүтэшэг ябаһан байгаа.

БУЭНОС-АЙРЕС

Хунтын харата муухай ябуулганууд

ТАСС

Демократууд болон патриодуудта эсэргүүгээр шуһата хашалта хабшалта хэжэл байһан Чилиин фашистнуудай шэнэ харата муухай ябуулганууд тухай эндэ мэдээжэ болоо.

Чилиин Компартиин ЦК-гай гэшүүн, национальна конгрессэй сенатор байһан Хорхе Монтес ба тэрэнэй бүлэдэ сэрэгэйхидэй зэрлиг муухайгаар хандадаг байһаниинь нюусаар ябуулга хэжэ байдаг арадай нэгэдэлэй партинуудай Сантьягода тарааһан мэдүүлгэ соо элишэлэгдэһэн байна. Х. Монтес һамган ба хоёр басагадтаяа һанаанһаа абтаһан ондоо нэрэтэйгээр Сантьягода ВВС-эй академидэ хаалтада һуудаг юм. Тэдэниие бултыень зэрлиг муухайгаар сохино наншана.

Хорхе Монтес үхэхэ туйлдаа хүрэнхэй гээд арадай нэгэдэлэй документ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Тэрэнэй шүдэнүүдынь хэмхэ сохигдоо, шэхэниинь юумэ дуулахаяа болинхой, шуһаниинь дотор руугаа зарим зэргээр гаража тараа, юурынь һарюу болоо, гарынь ээзгүй болонхой.

Монтесэй һамганай, басагадуудайнь нэгэнэй ухаан мууданхай гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Хорхе Монтесэй амин наһые абархын тулада бүхы аргатай юумэ хэхыень бүхы дэлхэйн олониитые арадай нэгэдэлэй партинууд уряална.

НЬЮ-ЙОРК

Хэлсээ хэхэ баатай болобо

ТАСС

Мохоук угтай индейцүүдэй түлөөлэгшэдтэй хэлсээ хэхые американ засагаархид зүбшөөхэ баатай болобо. 1974 ондо эдэ үндэһэтэнтэй сагаан шарайта колонистнуудай баталһан договорой дүримүүдые сахиха эрилтэ индейцүүд хэдэг юм.

Тэдэнэй эрхые эбдэһые, индейцүүдэй газарые булимтаран абаһые буруушаалгын тэмдэг болгон Мохоук угтай индейцүүд энэ оной майда Инлет (Нью-Йорк штат) город шадарай Эдайрондеис гэжэ һууриниие эзэлээд, өөһэдынгөө эрилтэнүүдэй дүүргэдэтэр тэндэһээ гаража ошохые арсаһан байгаа бшуу.

ЛОНДОН

Консерваторнууд хоорондоо хёморолдоно

ТАСС

Э. Хит консервативна партиин ударидагшын тушаалһаа бууха ёһотой гэжэ арбан парламентаринууд - консерваторнуудай юһэниинь тооло. Энээн тухай общинануудай палатадахи консервативна фракциин гурбан парламентска эмхидхэгшэд тушаалһаа буухадаа мэдүүлһэн байха юм. Лорднуудай палатадахи консерваторнуудай ударидагша лорд Уиндлшем болзорһоо урид тушаалһаа мүн лэ буугаа. Англиин парламентда һунгалтын болоходо энэ жэлдэ хоёр дахин урагшагүйдэһэн дээрэһээ Тори партида этигэхэ ябадал һуларһан байха юм.

Политическэ шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор Тори партиин ударидагшын тушаалда Э. Хит жэлһээ дээшэ саг соо һуужа шадахаяа болёо.

...наратай сэлмэг ...Захааминай ай...тагай зон ...хубсаланхай ...һургуулиин ...бүришье баяртай, ...гүйлдэнэд. ...9 час болоходо, һур...талмай дээрэ баяр ...жагсаал эхилжэ, гор...у абяан зэдэлшэбэ. ...аймагай ажабай...жо байгаа хубилал... арбан жэ...э байшан...ушаагдажа ...юм. Аймаг ...дунда һур... нээгдэжэ, ...хонуудһаа, ...аг, Доодо...нютагуудһаа «А» үзэг ...эдэжэ аба... Тэрэ саг...ан жэл үн...жэлэй тур...бан жэлэй һургуули республика, аймаг соогоо мэдээжэ болоһон. Тэндэ һуража гараад, хожомынь эрдэмтэд болоһон хүнүүдшье бии. Түүхын эрдэмэй доктор Даша-Цырен Батуевич Улымжиев, эрдэмэй кандидадууд Бадма

ҺУРГУУЛИИН ШЭНЭ БАЙШАН

Балдановна Цыбикова, Родион Монголович Дымпилов, дээдэ һургуулитай олон багшанар, партийна, советскэ хүтэлбэрилэгшэд, соёлой, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд, журналистнууд, ажалай түрүүшүүл, сэрэгэй алба хаагшад Үлэгшэнэй һургуули дүүргэһэн зомди гэхэ. Нютагайхид өөрынгөө һургуулиар омогорхохо ёһоорос омогорхоно.

Баяр ёһололой жагсаалые һургуулиин директор (өөрөө анхан энэ һургуули дүүргэһэн юм) нүхэр Пама Цыренжапович Батожапов нээжэ, манай парти, правительствын арад зоной эрдэм бэлигые дээшэлүүлхын тула хэды ехэ анхарал оролдолго хандуулжа байһан тухай хэлээ. Һуралсалай бүхы түхеэрэлгэнүүдтэй, 320 хүүгэдэй һууритай, спортзалтай һургуулиин һаруул һайхан хоёр дабхар байшангай Үлэгшэндэ баригдаһаниинь тэдэнэй гэршэ болоно гэжэ тэмдэглээ. Орон доторнай бүгэдэ нийтын дунда һуралсал бэелүүлхэ тухай парти, правительствын тогтоол хүдөөгэй һургуулиие олон юумэндэ уялгална гэжэ директор үгэ соогоо тэмдэглээ. Үгэ хэлэһэн хүн бүхэн дэмбэрэлтэ һайхан ушарые тэмдэглэн, һайнаар һурахыень һурагшадые уряалаа. Һургуулиин байшан бариһан ПМК-гай ахамад инженер Д-Н. Б. Будаев һурагшад болон багшанарые, түрэлхидые амаршалха зуураа һургуулиин түлхюур нэгэдэхи классай һурагшадта барюулба.

Баярай жагсаал дүүрэжэ, һургуулиин шэнэ байшангай үүдэндэ хүндэлэн татагдаһан торгон улаан лентэ хайшалхыень Үлэгшэнэй сомоной Соведэй түрүүлэгшэ, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша, арадай гэгээрэлэй отличник Цыпэ Санжиевна Очировада улаан торгон пудуушка дээрэ табигдаһан хайша үгтэнэ. Горнын ирагуу абяан, маршын аялга нютагаар дүүрэн зэдэлнэ. Шэнэ һургуулиин байшанда тудаһан наранай гэрэл ялбана.

Торгон лентэ хайшалагдажа, бэлэдхэлэй классайхид шэнэ һургуулиин богоһо түрүүн алхаба. Альга ташалган, хүгжэм, баяр баясхалангай үгэнүүд... Һурагшад классуудта орожо, шэрынгээ үнэр табяагүй шэнэхэн партадаа һуужа, хүлеэжэ ядаһан үдэрөө ерэһые үнэншэжэ ядана хэбэртэй. Багшанар, түрэлхид хамтадаа ябажа, спортын, актова залнуудые, физикын, химиин, биологиин, хэлэ бэшэг болон литературын, ажалай хэшээлэй кабинедүүдые харана, эндэ табигдаһан түхеэрэлгэнүүдые, һуралсалай хэрэгсэлнүүдые хаража хананагүй.

Иигэжэ Үлэгшэн нютагта һургуулиин шэнэ байшан нээгдэбэ.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойдо

ДАЙНАЙ ВЕТЕРАНУУДТА ХАНДАНАБДИ

Ябаган сэрэгэй 97-дохи дивизи хатуу шэрүүн 1941 оной намар республикымнай ниислэл хото—Улаан-Үдэдэ байгуулагдаһан юм. Энэ дивизи Москва шадар болоһон байлдаанда хабаадалсаа. Ябаган сэрэгэй 97-дохи дивизи К. К. Рокоссовский, И. Х. Баграмян гэгшэдэй командалдаг 16-дахи армиин бүридэлдэ оруулагдаһан байгаа. 97-дохи дивизи олон тоото байлдаануудта хабаадалсажа, Эхэ оронойнгоо үмэнэ ехэхэн габьяатай байһанайнгаа түлөө 83-дахи гвардейскэ гэжэ нэрлэгдэһэн, Улаан Тугай, Суворовой орденуудаар шагнагдаһан байна.

Холуур суурхаһан дивизиин сэрэгшэд—Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэд дайн байлдаанай гал дүлэн соогуур эгэршэгүй зориг харуулжа, гүрэн түрын хайра шагналда хүртөө һэн. Тэдэнэрэй нэгэн Никифор Самсонович Афанасьев Советскэ Союзай Герой гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Загарайн аймагай Мухар-Тала гэжэ тосхондо түрэһэн Н. С. Афанасьев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ 243 фашистые, тэрэ тоодо 79 офицерые, 4 мэргэн буудагшые усадхаа. Гадна, 35 сэрэгшые мэргэнээр буудажа һургаа.

Байгша оной зун 83-дахи гвардейскэ дивизиин ветерануудай уулзалга Калужска областиин Думиничи тосхондо болоһон байна. Нютагаймнай хүбүүн Советскэ Союзай Герой Н. С. Афанасьев энэ уулзалгада хабаадалсаа. Тэрэ Думиничи тосхоной хүндэтэ эрхэтэнээр һунгагдаа һэн. Сибириин сэрэгшэд энэ тосхониие сүлөөлхын түлөө болоһон байлдаанда шэн зориг, баатаршалга харуулһан түүхэтэй. Калужска областиин газетэнүүд энэ баатаршалга тухай оло дахин бэшэһэн байха. Жэшээлхэдэ, 16-дахи армиин политическэ таһагай начальник байһан, мүнөө отставкада гараһан генерал-майор Д. Романов, «Суурхаһан сибирягууд — гвардеецүүд» гэһэн статья соогоо нютагаймнай хүбүүд тухай дулаахан үгэнүүдээр дурдан бэшэнэ. 83-дахи дивизиин ветеран Н. Кондаков «Ленинское знамя» газетэдэ бэшэһэн статьягаа «Буряадай хүбүүн» гэжэ нэрлээ һэн.

Нэгэ иимэ ушар тухай эндэ дурдахаар байна. 1942 ондо маршал Чойбалсан түрүүтэй Монголой Арадай Республикын делегаци Баруун фронт ошоһон юм. 16-дахи армиин командалагша И. Х. Баграмян маршалые Афанасьевтай уулзуулһан, тэрэнэй дайшалхы баатаршалга тухай хөөрэжэ үгэһэн байгаа. Тиихэдэ Чойбалсан «Баатар сэрэгшэ байнаш»,—гэжэ тэрэниие магтаһан, МНР-эй дайшалхы улаан тугай орденоор шагнаһан юм.

Энэ суута дивизиин олохон ветеранууд республикымнай аймаг, нютагуудта болон тэрээнһээ холо саагуур ажаһууһа, ажаллана. Жэшээлхэдэ, энэ дивизиин газетын редактор Л. С. Карташов Симферополь хотодо ажаһууна. Врач-ординатораар хүдэлһэн А. В. Булгатов, запасай капитан В. Д. Ларькин, взводой командир байһан К. Савельев болон бусад Улаан-Үдэдэ ажаһууна.

Суворовой орденто 83-дахи дивизиин ветерануудай совет һаяхан байгуулагдаба. Совет арадай, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй фашизмые илаһаар 30 жэлэй алдарта ойн һайндэр үдэр ерэхэ бүри дүтэлжэ байна. Энэ ехэ һайндэртэй дашарамдуулан, дивизиин ветерануудай совет нэгэ полкдо алба хэһэн бүхы хүнүүдтэ иигэжэ хандана: **«Хаана, ямар нютагта ажаһуудагаа, хаана ажалладагаа, дайн соогуур ямар тушаалтай, байһанаа мэдээсыт, мүн хэнэй шэн габьяата баатаршалга тухай мэдэнэт. Дайнда баатарай үхэлөөр унаһан гү, али нютагтаа бусажа ерэһэн нүхэд тухайгаа дуулгыт.**

Улаан-Үдэ хото. «Буряад үнэн» газетын редакци гэһэн адресаар бэшэгүүдээ эльгээхыетнай 83-дахи дивизиин ветерануудай Совет гуйна».

АЛДАР СОЛЫН ДЭБТЭРТЭ БЭШЭГДЭБЭ

Яруунын загаһашадай ажалай халуун хаһа эхилбэ. Тэдэнэр октябриин һүүлшын дүрбэн үдэрэй туршада Ехэ-Яруунa нуурһаа 250 центнер загаһа барижа, даабарияа 2,5 дахинаар үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ хадаа нютагай загаһашадай ехэ туйлалта болоно.

Табан жэлэй түсэбые гурбан жэл соо дүүргэһэн Н. К. Орловой даадаг бригадын коллектив илангаяа олзо ехэтэй. Тэдэнэр юһэдэхи табан жэлэй хугасаа соо 4300 центнер загаһа бариха даабаритай байбал, энээнээ гурбан жэлэй туршада сүм дүүргэһэн байха юм. Мүноо тус бригадын загаһашад түсэбһөө гадуур 1000 центнер загаһа бариад байна.

Н. К. Орловой хүтэлбэрилдэг түрүү бригадын гэшүүд ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө РСФСР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын болон профсоюзай ЦК-гай Ажалай алдар солын дэбтэртэ бэшэгдэбэ.

Л. БОРХОНОВ.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЖАРГАЛ

Октябриин 29-нэй үдэшэ Гүрэнэй Зүүн-Сибириин соёлой институдай актова зал соо студентнэр олоороо сугларaa. Комсомолой мүндэлһөөр 56 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшэдэ залуушуулһаа гадна, хорёод онуудай комсомолшууд хабаадалсаһан байна.

Буряадай түрүүшын комсомолшуудай нэгэн Даши Жалсанович Жалсабон ВЛКСМ-эй түүхэ, мүн Буряадай комсомолой хайшан гэжэ байгуулагдаһан тухай һонирхолтойгоор суглараагшадта хөөрэжэ үгөө. Хорёод онуудай үе саг үнэхөөрөөшье һонин, хүлгөөтэй байгаа. Нюдарган баяшуул, бөө, ламанар гэхэ мэтын ангиин дайсад далда һөөсөөр хара муухай ажалаа хэжэ, нютаг һууринуудта Совет засаг байгуулха хэрэгтэ ушаргүй ехэ һаад тойбо хэдэг байгаа. Коммунистнуудай хүтэлбэри доро нютагай комсомолшууд хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, ангиин дайсадай хорото муухай аашые тайлбарилан ойлгуулдаг байгаа. Энэ хэрэгтэ Д. Ж. Жалсабон эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм. Тиимэһээ тэрэнэй хөөрөөе залуушуул ехэтэ һонирхон шагнаа.

Институдай комсомольско организациин секретарь Л. Малеева комсомолой мүндэлһөөр 56 жэлэй ойгоор бултаниие халуунаар амаршалаад, эрхим түрүү комсомолшуудта ВЛКСМ-эй обкомой ба Октябрьска райкомой Хүндэлэлэй грамотануудые барюулаа. Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан студентнэр, жэшээлбэл, В. Антонов, М. Сияньбиль, Б. Данзанов, Н. Молькова, Н. Степанова, А. Кузенкова болон бусад баяр баясхалан хүргөөд, һуралсалдаа ба ажалдаа эрхим һайн жэшээ харуулхые найдуулаа.

Институдай дэргэдэхи студентнэрэй «Импульс» гэжэ агитбригада суглараагшадта зүжэг наада харуулаа. «Николай Островскийн дурасхаалда» гэжэ нэрэтэй уран һайханай-хүгжэмтэ композицинь илангаяа һонирхолтой байгаа. Уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ В. Антонова энэ талаар ниилээд ехэ оролдолго гаргаа. Шухалань гэхэдэ, Николай Островскийн гайхамшагта зохёолһоо хэһэгүүдые тон зүбөөр шэлэжэ абаад, хорёод онуудай дүлэтэ сагай байдалда тааруулан найруулаа. Хүгжэмэй аялга һүр жабхалантайгаар зэдэлжэ, тэрэ холын жэлнүүдэй сууряае эрхэ бэшэ һануулха юм. Хорёод онуудай комсомолшуудай баатар хэрэгые мүнөө үеын залуушуул үргэлжэлүүлжэ, эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябана бшуу.

Ю. НЕЧАЕВ,
Гүрэнэй Зүүн-Сибириин соёлой институдай студентнэрэй эдэбхитэдэй бүлгэмэй түрүүлэгшэ.

Болоһон ушар

АМИ НАҺАЯА ГАМНАНГҮЙ

Хэжэнгын аймагай Могсохон тосхондо аюулта ушар тохёолдоһон байна. Худанай совхозой жолоошон Николай Эрдынеевич Гылыков ажалһаа гэртээ ерээд байба. Утаанай үнэр абаад, тэрэ газаашаа гүйжэ гараба. Хүршэ айлайнь гэрэй оройн хушалтын забһараар утаанай бааяжа байхань харагдаба. Зүгөөр гэртэнь орохын аргагүй, томо суурга үглөөтэй.

Удаан бодожо байха, тусаламжа эрижэ хүниие дуудаха саг байгаагүй һэн. Секундашье удааржа болохогүй. Николай Эрдынеевич сонхын шэл тэһэ сохёод, байшан уруу гулдиран оробо. Гэрээр дүүрэн бүтүү хара утаан.

Николай Эрдынеевич хубсаһанайнгаа эндэ тэндээ соохорлон шатажа эхилбэшье, үхибүү бэдэржэ олохо хүсэлэнтэй. Тэмтэрһээр ябатараа арай шамайхан гэжэ үхибүүнэй үлгы олобо. Цыбиковтэнэй гурба һаратай Дюна басаган үлгы соо хэбтэбэ. Тэрэниие дары газаашань гаргажа үрдеэ.

Совхозой жолоошон Николай Эрдынеевич Гылыков галай аюулда ороһон бага үхибүү абархын тулада өөрынгөө ами бэе хайрлангүй, эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ шадаа.

В. КАРАТНИК.

ЕХЭ ШҮҮБЭРИ

ХЭРЭН. (Телефоноор абтаба). Байгша оной эхинһээ хойшо Түнхэнэй аймагай ажалшадта 13.800 түхэригэй лотерейн билет худалдагдаһан юм. Тиин үнгэрһэн энэ үе соо худалдагдаһан лотерейн биледүүдые шалгажа үзэхэдэнь, аза талаантайшуул олон байба. Мүнөө үнгэрһэн юһэн һарын туршада ажалшадта 12.720 түхэригэй шүүбэри түлэгдэбэ.

«Бурводстрой» трестын нүүдэл колоннын хүдэлмэришэн Ю. И. Гавриленко 5500 түхэригэй «Жигули» түхэлэй хүнгэн автомашина шүүһэн байба. Хэрэн, Аршаан тосхонуудта ажаһуудаг Е. П. Сергеева, С. В. Чулкова гэгшэд 386 түхэригэй телевизорнүүдые, аймагай больницын жолоошон В. Л. Купанов 210 түхэригэй магнитофон, Хэрэн тосхоной Б. Д. Миронов 163 түхэригэй радиоприемник шүүһэн байна. Л. ТАПХАЕВ.

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын 400 гараи хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Анатолий Петрович Поновой хүтэлбэрилдэг бүд нэхэлгын цехэй коллектив социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Тус цехэй хүдэлмэришэд 1974 оной даабариие болзорһоонь урид дүүргэбэ. КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг тус коллективтэ һаяхан барюулагдаа. Мүн эндэхи хүдэлмэришэд РСФСР-эй Хүнгэн промышленностиин министерствын предприяти, бригада болон цехүүдэй хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, шангай хоёрдохи һуурида гараа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бүд нэхэлгын цехэй түрүү хүдэлмэришэн Н. Куриганова, 2. Утаһа ээрэгшэдэй түрүүшүүл (баруун гарһаа) В. И. Гаврилова, В. П. Данилова гэгшэд ажал тухайгаа зүбшэжэ байна.

Д. БАЛДАНОВАЙ
фототекст.

СОЁЛОЙ ШЭНЭ ГУЛАМТА

Оёорой совхозой Дэдэ-Тори тосхондо шулуугаар баригдаһан, ууралаар дулаасуулагдадаг ужам һаруул соёлой шэнэ байшан ашаглалгада үгтэбэ. 250 хүнэй һууритай харалгын залһаа гадна, библиотекын тусгаар таһалга, фойе эндэ бии.

Буряадай уран зураашадай холбооной бүлэг зураашад уран гараа гаргажа, соёлой энэ гуламтые национальна маягтай зурагуудаар гоё һайханаар шэмэглээ. Эдэ зурагууд буряад зоной мүнөөнэй ажабайдалые харуулһан байха юм.

Совхозой нэгэдэхи отделениин хонишод шэнэ байшангай түрүүшын айлшад болобо. Тэдэнэр эндэ сугларжа, жэлэй туршада хэһэн ажалайнгаа дүн согсолһон, саашанхи зорилгонуудаа хараалһан байна. Совхозой дирекциин, парткомой болон месткомой Хүндэлэлэй грамотанууд энэ зүблөөн дээрэ түрүү хонишодто барюулагдаа.

Зүблөөнэй түгэсхэлдэ Петропавловкын соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэмэй гэшүүд һонирхолтой концерт суглараагшадта харуулаа.

— Бидэнэр мүнөө дээрээ аймагайнгаа түб тосхоной соёлшодые уриха баатай болоһон байнабди. Шэнэ байшантай боложо, урма баяртай ябанабди. Уран һайханай бүлгэм мүнөө эмхидхээд, концерт-наада бэлдэжэ эхилээбди. Аймагайнгаа болон совхозойнгоо ажалшадта айлшалха зорилготойбди,—гэжэ соёлой шэнэ байшангай директор С. М. Филиппов хөөрэнэ.

Д. ДУГАРОВ.

Зэдын аймаг.

СПОРТ

ТОБШО ҺОНИН

Эхэнэрнүүдэй дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наада 12 эхэнэр шатаршад хабаадалсаһан байгаа.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн нааданай дүн гаргахада, прибор бүтээлгын заводой инженер-электрик Любовь Игумнова дахинаа шалгаржа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ абажа боломоор арба нэгэнһээ арба хахад очко абапан байба. Любовь Игумнова нэгэл хүнтэй—Энгельсина Улымжиеватай тэнсэлэн байгаа: 10 очко абаһан Татьяна Козулина хоёрдохи, Зүүн-Сибириин технологическа институдай багша Энгельсина Улымжиева гурбадахи һуури эзэлээ. Эндэ Татьяна гансал Игумновада шүүгдэһэн байна.

Шатаршан Улымжиева 7,5 очкотой болоһон байна. Тус тустаа 7-7 очкотой болоһон Нина Мальцева, Людмила Абзаева гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлээ.

★ Командаараа республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн байгша оной ноябриин 11—13-най үдэрнүүдтэ эхилхэнь. Мүрысөөндэ «Спартак», «Труд», «Буревестник», «Локомотив», «Урожай» болон спортын бусад бүлгэм, клубуудай шатаршад хабаадалсаха болоно. Команда бүхэнэй бүридэлдэ 6 эрэшүүл, 3 эхэнэр шатаршад оруулагдахаар хараалагданхай.

★ РСФСР-эй арадуудай олимпиадада зорюулагдаһан мүрысөөн Хабаровск хотодо байгша оной декабриин 3-һаа 17 болотор үнгэрэгдэхэнь. Һонирхолтой энэ наадаанда Алас-Дурна зүгэй, Примориин, Хабаровска хизаарнуудай, Буряадай, Яхадай АССР-нүүдэй, Шэтын, Амарай, Камчаткын, Магаданай, Сахалинай областьнуудай командануд хабаадалсаха болобо. Команда бүхэнэй бүридэлдэ 6 эрэшүүл, 3 эхэнэр шатаршад оруулагдаха юм.

Манай республикын нэрэ солые мастерта кандидадууд Александр Самарин, Валерий Залкинд, Игорь Дмитриев, Базаржап Сампилов болон бусад шатаршад хамгаалха байна. Эхэнэр шатаршад соохоо Любовь Игумнова, Лубсама Гармаева, Татьяна Козулина гэгшэд ехэ мүрысөөндэ хабаадалсаха болонхой.

В. МАМИЛОВ.

* * *

Аймагай спортсменүүдэй дунда зунай спортын хаһын дүүрэһэндэ зорюулагдаһан мүрысөөн болож дүүрэбэ. Мүрысөөн бүхэсоюзна ГТО-гой комплексын олон зүйлөөр үнгэргэгдэһэн байгаа.

Гусиноозёрск хотодо үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ колхоз, совхозуудай, предприяти, һургуулинуудай спортсменүүд хабаадалсаба.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, ГРЭС-эй барилгын управлениин команда түрүү һуури эзэлээ. Хоёрдохи һуурие Гусиноозёрскын хоёрдохи һургуулиин суглуулагдамал команда эзэлһэн байба.

Спортсменүүдэй дундаһаа О. Малков, В. Брянский, Н. Берданосов, З. Малкова, Ю. Бондарев, З. Куликова гэгшэд бусадһаа олон очко абаа.

Мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлаһан спортсменүүд ГТО-гой алтан, мүнгэн значогуудаар шагнагдаа.

В. ЧЕРНЫХ.

НОЯБРЬ

Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө республика доторнай хүйтэн уларилтай үдэрнүүд эхилбэ гээшэ. Хойто аймагуудта, хада уулада үбэл хүрэжэ ерэнхэй, үдэшэ үглөониинь хагсуу хүйтэн болоно. Тиин үдэр хоногой үнгэрхэ бүри хүйтэн уларил республикын урда аймагуудта дүтэлжэ, гол, горхонуудта зайр үзэгдэбэ. Тиигэжэ хүйтэнэй шангадаха бүри нуур сөөрэмүүд, гол, горход хүжэ мүльһэн хуягаар бүрхөөгдэжэ захалба гээшэ.

Сэлэнгэ, Зэдэ, Хёлго болон бусад голнууд саһанай орохоһоо урид мүльһөөр хушагдадаг заншалтай. Һарын хоёрдохил арбаад хоногто республикын аймагуудай дэбисхэр дээрэ саһан ороһон байдаг. Эндэһээ уламжалан хаа хаанагүй үүлэ багатай, хүйтэн үдэрнүүд тогтонижодог байна. Мүн энэ үедэ, һарын һүүл багаар Байгал далайн эрьеэр саһа, шуургаар шэдэлһэн шанга һалхин үзэгдэнэ.

Байгша ондо ноябрь һарада республикын урда аймагуудта дунда зэргээр 8—11 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ гэхэ гү, али энэнь зарим нютагуудта нормоһоо нэгэ градусаар дээшээ, бусадтань нормо соогоо байха болоно. Һарын түрүүшын арбан хоногто һүниндөө 12—17, үдэртөө хоёр градус дулаанһаа гурбан градус хүрэтэр дулаарха. Ноябриин 7-8-най һүни—20—25, үдэртөө 12—17 градус хүрэтэр хүйтэрхэ болоно. Хоёрдохи арбан хоногто һүниндөө—17—22, үдэртөө—10—15, гурбадахи арбан хоногой туршада 20—25, үдэртөө 12—17 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ. Һарын туршада 5-8 миллиметр саһан орохо. Энэнь нормоһоо бага зэргэ доошоо байха жэшээтэй. Мүн һарын туршада бага зэргэ үүлэгэй, саһан багаар орохо байна. Зүг бүхэнһөө секундын 7 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Ноябриин 23—24-нэй үдэрнүүдтэ баруун-хойноһоо секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилхаар багсаагдана.

Хойто аймагуудта һарын туршада дунда зэргээр 13—18, зарим нютагуудта 19—20 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ. Хоёрдохи, гурбадахи арбан хоногой туршада һүниндөө — 20—25, үдэртөө 9—14 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Һарын туршада бага зэргэ бүрхэгшэг, саһагүй байхаар хүлеэгдэнэ. Хоёрдохи, гурбадахи арбан хоногто зарим нютагуудта бага зэргээр саһан орохо, зүг бүхэнһөө секундын 3-7 метрэй хүсэтэйгөөр һалхилха.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Ноябриин 4-һөө 10 болотор

ПОНЕДЕЛЬНИК, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Взвейтесь кострами» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм-концерт. 18.40 — Телевизионно һонин (буряадаар). 19.00 — «Календариин хуудаһануудаар». 19.35 — «Мүрысөөн — олон түмэнэй бэлигтэ үүсхэл». 20.05 — «Экран» — телевизионно суглуулбари. 21.05 — Техникын һонинай мэдээсэлнүүд. 21.15 — Соносхолнууд. 21.20 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 21.40 — «Экранда — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн» — «1944 оной январь» — телевизионно документальна фильм. 22.10 — «Театрнуудта түрүүшынхеэ» — хүгжэмтэ дамжуулга.

ВТОРНИК, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Мүшэхэн» гэжэ киноальманах үхибүүдтэ зорюулагдана. 18.55 — Телевизионно һонин. 19.15 — «Талын галнууд» — телевизионно журнал (буряадаар). 20.15 — «Ноябриин амар мэндэ» — амаршалгын концерт. 21.15 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.35 — Соносхолнууд. 21.40 — «Помпейн һүүлшын үдэр» — уран һайханай шог зугаата фильм.

СРЕДА, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — «Хонхохон» гэһэн театр (үнгэтэ). 14.50 — Һүүлэй һонин. 15.00 — «Оромнай һайндэрэй урда тээ». Октябриин урда тээхи социалис мүрысөөндэ илагшадай телевизионно хөөрэлдөөн. 15.30 — «Происшествие» — уран һайханай телевизионно фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 16.45 — «Балетдэ дуратайшуулда» (үнгэтэ). 17.15 — «Манай хани нүхэр — ГДР» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). ГДР-эй 25 жэлэй ойе һайндэрлэлгэ тухай. 18.15 — Футбол. Кубогтай командануудай кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» (Киев) — «Эйнтрахт» (Франкфурт). ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 2-дохи тайм.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Улаан-Үдэ хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан. Буряадай оперо, балетэй театрһаа дамжуулга хэгдэхэ. 19.45 — «Пионернүүдэй горннууд дуулана». Һурагшадта зорюулагдаһан фильм-концерт. 20.15 — «Ленин в Октябре» — уран һайханай фильм.

«Орбита». 21.55 — Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан. Һайндэрэй концерт. Кремлиин Съезднүүдэй ордонһоо дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 1.30 — Футбол. УЕФА-гай кубогай түлөө мүрысөөн. «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Дрезден). 2-дохи тайм.

ЧЕТВЕРГ, 7
АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН 57-дохи ЖЭЛЭЙ ОЙ

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 9.45 — Документальна очерк. 10.15 — **Улаан-Үдэ. Соведүүдэй талмай. Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Улаан-Үдэ хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй демонстраци.** Һүүлээрнь совет дуунуудай концерт. 13.00 — «Петр Рябинкин» — уран һайханай фильм.

«Орбита». 14.50 — Москва. Улаан Талмай. Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойдо зорюулагдаһан сэрэгэй парад ба ажалшадай демонстраци (үнгэтэ). Һүүлээрнь «Үхибүүдэй жаргалта наһанай дуунууд» (үнгэтэ). 18.00 — «Сэнхир галхан» (үнгэтэ). 20.30 — «Цемент» — уран һайханай телевизионно фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (1-дэхи сери, үнгэтэ). 21.40 — 21.50 — Забһарлалга. 21.50 — Футбол. Европын чемпионуудай кубогай түлөө мүрысөөн. «Селтик» (Корк, Ирландия). — «Арарат» (Ереван). 2-дохи тайм. 22.[...] «Театртай уулзалган[...] СССР-эй арадай арт[...] Т. Пельтцер, РСФС[...] габьяата артист А. М[...]нов, гэгшэд дамжуулга [...] тэлбэрилнэ.

ПЯТНИЦА, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[МА]

«Орбита». 13.05 — Һ[үү]лэй һонин. 13.10 — «Э[...] харагшадай театр». «Т[...] Фрунзе» — телевизионно [...]жэг түрүүшынхеэ хару[...] даха (нэгэдэхи хуби). 14[...] — «Хүгжэмтэ киоск» [...]тэ) 15.00 — «Молодые» [...] уран һайханай фильм [...] гэтэ). 16.30 — «Спорт[...] гимнастикын оюун ба[...]тэн». Варнада болоһон [...]хэйн чемпионадай дүн[...] (үнгэтэ). 17.20 — «Оче[видн]ое — невероятное» — [...] шэнжэлэл. 18.20 — К. [...]стовой «Конкурс жен[...] гэжэ опереттэ. Лени[...]дай хүгжэмтэ комед[...] театрай зүжэг (үнг[...] 20.00 — Наука ба те[...]кын талаар СССР-эй [...]нэй шангай 1974 оной [...] реадууд. 20.30 — Һүү[лэй] һонин. 20.40 — «Цеме[нт»] — уран һайханай теле[...]зионно фильм (2-дохи се[ри] үнгэтэ). 21.50 — 22.00 Забһарлалга. 22.00 — «[...]ветскэ Союз тухай хар[...] айлшадай һанамжа» (ү[нгэ]тэ). 22.15 — Останкинод[...] һайндэрэй үдэшэ (үнг[...] 24.00 — «Время» — мэдэ[эсэ]лэй программа. 00.30 — «[...] стульев» — богони зүжэ[...]дэй телевизионно театр (гэтэ).

СУББОТО, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[МА]

Улаан-Үдэ. 11.20 — «С[...]сем пропащий» — уран [һай]ханай фильм үхибүүдтэ [...]руулагдаха.

«Орбита». 13.05 — Һ[үү]лэй һонин. 13.10 — «Э[...] харагшадай театр». «Т[...] Фрунзе» — телевиз[...] зүжэг (2-дохи хуби). 14[...] — «Дуун-74» (үнгэтэ). 15[...] «Советскэ Союзда алба [хэнэ]бэ!» 16.00 — Спортын [про]грамма. 16.40 — «Кино[...] аянпалагшадай клуб» [...]гэтэ) .17.40 — «Люди и [...]некены» — уран һайха[най] телевизионно фильм тү[рүү]шынхеэ харуулагда[ха]. Фильмдэ СССР-эй ара[дай] артист Аркадий Ра[йкин] хабаадалсана. (үнгэтэ). 19[...] — «Время» — мэдэ[эсэлэй] программа. 19.30 — «[...] зүрхэнһөө». Минскэ об[ла]стиин Вилейскэ ра[...] «Любань» совхозой [...]шадтай уулзалга. РС[ФСР]-эй арадай артистка Вале[нти]на Леонтьева дамжу[улга] хүтэлбэрилхэ. 21.15 — «[Ли]тература ба искусствын [та]лаар СССР-эй Гүрэнэй [шан]гай 1974 оной лауреад[ууд]. 21.50 — 22.00 — Забһар[лал]га. 22.00 — Эстрадын ар[тист]нарай бүхэсоюзна кон[курсын] Түгэсхэлэй концерт ([үнгэ]тэ). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй прогрогрaмма.

ВОСКРЕСЕНИ, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[МА]

«Орбита». 14.30 — Му[...] фильмнүүдэй программ[а] [ү]нгэтэ). 15.05 — Һүүлэй [һо]нин. 15.15 — Телевизор[ой ха]рагшадай бэшэгүүдээр [...] хёогдоһон хүгжэмтэ прог[рам]ма. 15.45 — «Залуушу[...] гэһэн дамжуулга. За[...]шуулай бүхэдэлхэйн [...] 16.15 — «Циркын гал[...] 17.05 — «Хүн. Газар. [...]буулин». 17.35 — «Те[...] точка, запятая» — уран [һай]ханай фильм. (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.00 — «[...]кел» .«Хүн ба хуули». [Со]вет милициин Үдэртэ [зо]рюулагдаһан дамжу[улга].

«Орбита». 20.15 — [...] нөөдэр — совет мили[циин] Үдэр». СССР-эй Дото[одын] хэрэгүүдэй министр Н[...] Щелоковой пресс-конф[ерен]ци (үнгэтэ). 20.45 — «Д[уун]-74» (үнгэтэ). 21.10 — 21[...] — Забһарлалга. 21[...] «Кино болгон буулга[...] уран зохёолнууд. «И [...] вечер, и было утро» — [уран] һайханай фильм. 22.50 [...] Классическа хүгжэмэй [кон]церт. 23.15 — «Светить [всег]да, светить везде». В. [Мая]ковскиин шүлэгүүд. РСФ[СР]-эй арадай артист Д. Жу[рав]лёв уншана. 24.00 — «[Вре]мя» — мэдээсэлэй прог[рам]ма.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ[МА]

«Орбита». 19.00 — «[Вре]мя» — мэдээсэлэй прог[рам]ма. 19.30 — «Хүгжэ[мэй и]скусствын талаар ССС[Р-эй] Гүрэнэй шангай 1974 [оной] лауреадууд».

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Агууехэ барилга дээрэ» — А. Истоминой фото-мэдээсэл. «Фермын хүдэлмэрилэгшэдтэ — анхарал» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Агууехэ барилга дээрэ» (үргэлжэлэл). Партийна ажабайдал. «Шүүмжэлгын ондо» — В. Алёшинагай статья. «Мал ажахые хүгжөөлгэ» (ТАСС).

Гурбадахи хуудаһанда. «Агууехэ барилга дээрэ» (үргэлжэлэл). «Номдо дуратайшуулда — үргэн харгы» гэһэн Е. Жарковой корреспонденци. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Агууехэ барилга дээрэ» (түгэсхэл). «Тангаригланабди» — Т. Волынцевагай корреспонденци. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

Улаан-Үдэ. 12.10 — Үхибүүдтэ «Орлята Победы» — Илалтын 30 жэлэй ой. 12.30 — Буряадай телевидени ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.10 — Киногоор аяншалагшадай клуб. (үнгэтэ). 15.10 — Уласхоорондын һонин. 15.40 — «Молодые голоса» — залуу дуушадай бүхэсоюзна телевизионно конкурсын түгэсхэл. 17.45 — «Вылет задерживается» — телевизионно фильм, түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — СССР-эй ба Болгариин Арадай Республикын гимнастикын мастернуудай дамжуулга. 20.00—20.10 — Забһарлалга. 20.10 — Киргизэй искусствын мастернуудай концерт. 22.00 — Киргизэй ССР-эй ба Киргизэй Коммунис партиин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан сэрэгэй жагсаал ба ажалшадай һайндэрэй демонстрациин репортаж. 23.10 — «Манай хүршэнэр» — (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Яков Свердлов» — уран һайханай фильм. 21.10 — «Эди шэди» — телевизионно хүгжэмтэ фильм.

САҺАН УЛАРИЛ

Ноябриин 3-да, 4-дэ республика доторнай бүрхэгшэг байха. Ноябриин 3-да республикын урда аймагуудта, Байгалай урда эрьеын зарим газарнуудаар багаханаар саһан [...] Баруун тээһээ секу[ндын] 5-10 метр хүсэтэйгөөр һ[ал]хилха. Һүниндөө 10-[...] үдэртөө 2-7, хойто [ай]гуудаар, Байгалай [...] эрьеэр һүниндөө 22-[...] үдэртөө 7-12 градус [хүй]тэн болохо гэжэ Ула[аан-] Үдын авиаметеостанц[и] дэдэсэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной ноябриин 3. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01568. Заказ №